Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SVOBODA

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 18 МАЯ 1911. ЧИСЛО 20. | VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, MAY 18, 1911. No. 20.

Думки на часі

IV.

Що декому з нашого сьвященьства передовсім розходить ся о добро і вигоди своєї касти, о захоплене в свої руки власти над хлопом, а не о добро народа, о добро народньої орґанізації, на се маємо опять новий доказ.

Не входимо вже в то, якими способами і дорогами переформовано на конвенції в Клівленд сю нещасливу зміну назви Р. Н. Союза, беремо лишень голий факт і констатуємо, що така ухвала дійсно була. Не наша однак в тім вина, що в тій ухвалі пороблено грубі ошибки зі згляду на вимагану правничу технїку. Головний Уряд знаючи однак про свій обовязок, знаючи, що конвенція є найвисшою законодатною властю в орґанізації, та що конвенційні ухвали мусять бути переведені, починив відповідні кроки, аби сю ухвалу перевести в житє, то є, аби змінити назву. Та тут стануло на перешкоді тутешні права і рішучо заявили, що се є зміна чартеру, не лиш самої назви, та що до такої зміни запавша на Конвенції в Клївленд ухвала є недостаточна.

Здавалоб ся, для розумних людей справа покінчена аж до евентуального рішеня слїдуючої конвенції.

Ба — але якже касті переболїти се, що як здавалоб ся, було вже туй-туй в їх руках. Крайна лють обхопила людців і вони стали кидати ся на всїх і на вся.

„Душпастир", часопись для гр. кат. Русинів в Америці", з піною на устах перший вилив свою їдь на Головних Урядників Р. Н. Союза, стараючи ся між народом вщіпити отрую недовіря до Уряду. Сеж звичайна римська політика: divide et impera, поділи, розбий на кусні, а тоді легко над розбитим запануєш. І посипали ся громи на „башибожуків", на доптанє „авторітету і народної волї" через „верховодячу кліку на союзовім престолї" і т. д. і т. д. — в безконечність. А усї ті тиради суть обчислені тільки на те, аби збаламутити народ, аби показати йому, що буцїм не він, не народ, а якась там страшна потвора з семи головами і огненними язиками „засїла на союзовім престолї" та так і дивить ся, аби вхопити сей народ під свої ноги. „Душпастир" аж навіть гірко прослезив ся над видуманою ним самим недолею того нещасного народу, що то вибрав Головними Урядниками своєї орґанізації своїх найбільших ворогів.

Та може найде ся дехто на стільки нерозумний, що повірить сим крокодилячим сльозам „Душпастиря". Але чоловік, хоть крихітку обзнакомлений з тутешними правами, то певно що ні. Розумний чоловік скаже: Зелененький отче редактор від „Душпастиря". Шкода тих ваших слїз, щосьте їх виплакали щось аж повних три кварті. Ви не плачте бездїльно, але коли вам і вашим однодумцям так дуже ходить о поштованє тої потоптаної ногами „башибожуків" народної волї, то підїть одного гарного пополудня до якогонебудь судії з висшого суду, щоб він видав „mandamus" — і справа буде порішена: суд сам присилує „вперших" урядників покорити „народній (— читай: попівський —) [illegible]

Ба, але в тім то й цїлий сук, що ви не можете сего зробити, позаяк ніякий судія вам такого „mandamus" не видасть, дізнавши ся, чому і на якій підставі Головний Уряд не міг перевести сеї ухвали конвенції.

І ми зовсїм певні того, що ви про таке знаєте, що ви аж надто поінформовані про способи і правні дороги, кудиб вам належало йти, та що ви зовсїм сьвідомі того, що Уряд поступив правно, ні на йоту не легковажучи собі ухвалу конвенції, та що ви, будучи в тім случаю на їх місци, також так, а не інакше мусїлибисьте поступити, нехотячи наражувати орґанізації на непотрібні, а великі кошти. Однак мимо того, ви сїєте зневіру між членами орґанізації, піддаєте в сумнїв урядованє Головного Уряду — а все те в імя прінципу, що „в мутній водї найлекше ловити рибу".

Чи таке ваше поступованє є для добра орґанізації, яку ви на словах буцїм так „щиро" любите?.

Але і то ще не всьо. Ви для „добра" орґанізації, для „добра" того люду, з якобо живете, який вас, годує своєю кервавицею, придумали ще щось гарнїйшого.

Ось послухайте, люде, що воно таке, звідки почало ся, та куди йому дорога.

„Скликаймо спеціяльну конвенцію!.." — вийшло шепотом з Філядельфії.

„Скликаймо спеціяльну конвенцію!.." — трівожно оглядаючи ся на всї боки проголосив дехто із вас.

„Скликаймо спеціяльну конвенцію!.." — загреміли між народ єрихонськими трубами загорілцї, пів божевільні, фанатичні приклонники попівської касти.

Гм... „скликаймо — то скликаймо", поміркували розумнїйші — „але на якій підставі?"

Сказати народови впрост, що виключно тільки на те, аби змінити чартер а тим самим зробити касту неограниченим паном народного майна — се якось не дуже булоб полїтично. Народ вже не такий дурний, щоб сам, доброхіть витягав свій карк по ланцух, та ще й доплачував тисячі, їдучи по нього на спеціяльну конвенцію. А і у найтемнїйшого „фолька" таке напрасне побиванє за скликанєм спеціяльної конвенції без ніякої иньшої причини, як тільки по се, аби на ній змінити чартер, збудить підоздрінє; а потім, в будуччині, сей „фольк", почувши вже на власній шкірі безоглядну політику попівської касти, цїлком відверне ся від неї. Нехай отже правдиві заміри будуть як найгарнїйше сховані; нехай виглядає, що народ сам хотів зміни чартеру, що ініціятива вийшла від нього, що нарід сам віддав в руки пелованє і власть над своїм майном. В сей спосіб, в разї евентуального невдоволеня, каста вийде чиста як слеза, замикаючи крикунам уста двома словами: самі хотїлисьте!

Статут в справі скликаня спеціяльної конвенції говорить таке: „На жаданє двох третин всїх Відділів Р. Н. Союза, Головний Предсїдатель є обовязаний скликати надзвичайну Конвенцію, оголошуючи час, місце і цїль, в якій Конвенція скликує ся" (§114). А дальше: „В разї непорядку або неправильного провадженя каси, або недоброї господарки маєтком Р. Н. Союза, або єсли після її гадки загрожує поважна небезпека Р. Н. Союзови, Контрольна Комісія має право скликати надзвичайну Конвенцію, зложену з делєґатів минувшої Конвенції" (§115).

Прочитавши сї два параґрафи статута, здорово мислячий чоловік скаже, що напечатанє слова або розвідки „піп" в орґані, ще не є достаточною причиною до скликаня спеціяльної конвенції. Ага... чи не можна-б що про справу каси? І лють і злоба на головних урядників, за се тільки, що вони виходять з тої точки, що в народній орґанізації має мати рішаючий голос виключно сам народ, вложила вам в уста гидку брехню. Ви, не спаленївши навіть зі сорому, голосите між народом, що конечно треба скликати надзвичайну конвенцію, позаяк Головні Урядники допускають ся „мальверзацій" з грошем в Касї Р. Н. Союза. А отсю брехню документуєте тим, що мовляв дивіть: вони поухвалювали пейди трьом редакторам і менаджерови!...

Чи не сьміх людям сказати? Передовсїм, слово мальверзація, означає делїкатнїйше те саме понятє, що і слово крадїж. І бійте ся Бога люди, в який спосіб може бути бесїда про крадїж того гроша, про який знає цїла американська Русь? Се вже треба хиба крайної злоби — не хочемо тут уживати більш сочистого, хоть відповіднїйшого вислову — аби здобути ся на такий арґумент. І се мають бути ученики Христа, сего воплочения відвічної Правди і Любови, що воюють таким оружєм?... Встид та сором! На задокументованє сеї правди, ви голосите, що Конвенція ухвалила пейди. Брехня! Конвенція дала власть Головному Урядови назначити пейди редакторам і менаджерови і сей уряд дібрав відповідних людей, предложив їм таку платню, про якої висоту було мимоходом говорено (але не ухвалено!) на Конвенції. Але коли сї люде не згодили ся на предкладану пейду — уряд мусїв уступити.

І як ви гадаєте — люде добрі — чи отся причина є достаточна до скликаня спеціяльної Конвенції? Чи ся „мальверзація", т. є. ухваленє редакторам пейди, оправдує такий величезний видаток, як 12.000 дол., що коштувала-б певно надзвичайна Конвенція. Сї гроші мусїлибисьте заплатити ви, члени Р. Н. Союза.

А тепер скажіть, так, щиро, без обиняків, чи ті, що буцїм для тої тільки причини аґітують за скликанєм спеціяльної Конвенці, дїлають для добра орґанізації, мають на оцї добро народа? Здаєть ся, що ні!

Вони намагають ся скликати Конвенцію в зовсїм иншій цїли, а ті арґументи, які голосять, служать лиш для замиленя очей. Апетит на касу Р. Н. Союза, жажда цїлковитого вхопленя „фольків" за чуприну, єдино руководять думками і словами оттих з поміж нашого сьвященьства, що то аґітують за скликанєм спеціяльної Конвенції. А народне добро, добро орґанізації є їм так далеке, як далеко від неба до землї.

Голос на часі.

(З кругів нашого духовеньства)

Від якогось часу зачало ся на Американській Руси пекло ґазетярське. Розпочало ся воно визовом теперішного редактора „Свободи", п. Ос. Стеткевича через о. Валентина Балога, тай ні слїду, щоб се пекло якось притушило ся.

Вонoб може було притушило ся в якийсь спосіб, теє пекло, колиб не те „шило", яке, бачите, вилїзло тоншим кінцем з мішка, та дряпнуло трошки о. Spectator-а в праву руку. Сесе дряпненє шилом спричинило таку свербячку, що о. Spectator крикнув: Держи руко перо, нехай і я випишу тій „нулї" писаночку на Великдень. І виписав, та таку гарну, гарнїйшу стораз від Федьковичових писанок, так, що хоть бери та до музею Шевченка у Львові посилай. — В Великодному числї „духовної" ґазети появило ся отже 7 мішків лайки на того бідного редактора „Свободи", а о. Spectator, радий, що Великодне число „Душпастиря" прикрашене такою писаночкою, зареготав ся, що аж „піна з вусів потекла".

Приняв мовчки п. Стеткевич прочухана від о. В. Балога, хоть мав на се приготовану довжезну відповідь вже до друку, просто на машину, але коли і „Душпастир", отже і кліка сьвящеників накинула ся на него, — не стало терпцю.

Длятого в свою оборону помістив доси в 3-х числах „Свободи" свої „Думки на часї", в яких не щадить і сьвящеників, але — як сам зазначує — не всїх, тільки тих, котрі зсолїдаризували ся з роботою „Душпастиря" і „Заокеанської Руси", та навіть якийсь протест внесли до ред. „Свободи", чи де там, против її редактора. — Я, як раз чую в своїм серци, що належу до тих вийнятків, до тих „не всїх", бо не годжу ся з деструктивною роботою, яка розпочала ся в сих [illegible] згаданих ґазетах.

Я уважаю, що „Свобода" виповняє цїлком свою задачу як слїд, і в злуцї з Р. Н. Союзом, як його орґан, стоїть на сторожи прав свого народа і церкви.

Питаю Вас, зелененький Отче Редакторе „Заок. Руси", звідки взяли ся ті численні парохії і богаті церкви, які не одному з наших сьвящеників сїлью в оцї, які дають удержанє і сьвященикам (нїгде правди дїти) і нашому руському Епископови? Чи не заложили їх тії братства Союза, котрий тепер, вже й так розбитий, хотять до решти розбити „Заокеанською Русь'ю"?

А той Союз, знайте Отче Редактор, закладали хоть „зелені" також піонїри-сьвященики, але зі зрілими думками і ідеями. Вони мали гаразд загалу на думцї. І одні з них в борбі поклали свої буйні молодечі голови, тут в Америцї, або вернули знеможені працею до краю. А Ви, о. Редактор, орґанізуєте таран для розбитя всего того, що „старі" сьвященики придбали? Чи се чесно?

Потрудїтесь трохи для народа, нехай народ увидить Вашу працю, бо до сеї пори Вашої парсуни ізза того [illegible] ика секретарського він еще не з[illegible]тів, хиба сьвященики, що дістають всякі розпорядженя Вашою рукою писані.

Думаю з моєї сторони, що більшість сьвящеників згодить ся з моєю гадкою. Ось яка вона:

1) „Душпастир" хай остане ґазетою чисто релїґійною, позволю навіть і на се: полємічною, але тільки що до віри і її доґматів, як се пристоїть на орґан Епископа.

2) о. Держирука, єсли хоче конечно (хиба для бізнесу) видавати ґазету, то нехай тримає ся програми, зачеркненої в першім числї „Заокеанської Руси", тільки нехай не воює нечесними средствами, як в тім числї сказав. Єслиж о. Держирупї поручено з гори видавати „Заокеанську Русь" в тім дусї, то нехай назве „Заок. Русь" додатком до „Душпастиря".

3) „Р. Н. Союз" не закладало ся для якоїсь кліки, але для народу, отже і народним в цїлїм того слова значїню має остати, і до розбитя його щирий народовець, навіть і піп не допустить, хотяйби йшов против волї власти своєї.

Народ збудував „Союз" з піонїрами-сьвящениками, той сам народ, який дає удержанє сьвященикам, платить катедратікум, записує церкви під опіку свого Владики. В противнім разї „ойчизна сє скурчи", пастирі зістануть без овець, а Владика consequente mente місто триюмфальних брам, які ставлять йому як свому князеви церкви і сьвідомому Українцеви, — може сподїватись від давнїйших своїх вірних иньшого, не так милого привіту.

Пора вже закінчити братовбийчу війну, а братись з закоченими рукавами до реальної роботи, бо нива розлога, а дїлателей мало. — По бурі благодатний дощик. Так і тут, сподїюсь, наступить, на нашій — не своїй землї.

Сьвященик.

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Розхід за місяць цьвітень с. р. єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки калїцтва.

Разом виплачено запомог	$7,000.00
Платня Гол. уряд. за марець	270.00
Адміністр. Союза за цьвітень	166.23
За календар руський. і слов.	2.694.45
Весь розхід виносить	$10.130.68

Розмет платить 11.642 членів на цїле посмертне (кождий по 82 цнт.) і 1627 членів на пів посмертного (кождий по 41 центів).

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї, на Еміґраційний Фонд по 1 центї.

Член на цїле посмертне платить 1.00 дол., а на половину посмертного 59 центів.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ГАЛИЧ[ИНІ]

ОБРУСИТЕЛІ.

Повість із сусільного житя поліської країни,

П. ЛАНСЬКОЇ.

*З великоруського переклала ****

(Дальше).

II.

Посередник Лупинський приїхав на Полісє як раз в сам час. Від кількох років „Західний край“ був центром, куди напливала велика маса людий переважно великоруського походженя, а конечно православної віри. [illegible] той був полем, де, не ризикуючи нічого, можна було тисячу разів відзначити ся, вийти, як то кажуть, в люди, а потому, залягши на лаврах, сказати з чистою совістию: ми обрусили. Сюди пхали ся всї, хто лише був чим небудь невдоволений у себе дома: кождий, кого поминули в карієрі, кому не дали місця або ордеру, чий не приймили або відкинули проект, чий масток, в наслідок нових порядків, прийшов в упадок, а взяти ся за діло не було ані умілости, ані сили, — все тото спішило на „західний край“. Сюди збігали ся люди ріжних професій, ріжних літ і становищ: молоді, старі, охочі до житя і такі, що все вже прожили, розчаровані в любві, обманені в житю і самі обманщики, всї пхали ся сюди з горячковим поспіхом. Єсли було много званих, то було много ізбраних. То був бенкет, на котрий бігли всї, хто не мав нічого до страченя, у кого не лишилось нічого за душею дома. Тут можна було лише зискати, там не було вже що тратити. То була ненастанна імміґрація. Кождому приходячому всьміхали ся такі цїли, що могли розрухати і найрівнодушнїйшого, найповільнїйшого чоловіка. І дійсно: рівнодушні і неповоротливі, з малими лише виїмками, ставали ся тутка зручними спекулянтами. Всї бажали не лише зискати, але зискати як мож найскорше... Инші до того розконопадились, що всяку перепону вважали нарушенем законних своїх прав. Крім того, чоловік, котрий їхав до того закараного краю на службу, уважав се такою заслугою, за котру ніяка плата не могла бути достаточною, — такою жертвою, котру належно оцінити міг, розуміє ся, лиш сам той, хто тоту жертву приносив. І хотяй найчастїйше в жертву приносили ся: недоуцтва, коли й не цілковите неуцтво, дармий час, котрого нікуди було подїти, порожні кишені, котрі треба було наповнити чим скорше, а нераз і незовсїм безгрішна минувшість — про тото всї вони уважали себе добродіями краю, і самі всякими способами винагороджували себе по мірі своєї спритности і вмілости. Инших винагороджувало начальство, але більшість, не чекаючи ласки з гори, спішила обловитись з долини. Промисловим і сьмілим людям було тут поле до попису: тут можна було зробити ся [illegible] без гроша, з хісном продати [illegible], котрого не купило ся, зробити ґешефт, який хто хоче, назвати ся чиїм любо іменем, пустити легковірного чоловіка з торбами, конець кінцем — розбогатїти і вийти „сухим і чистим“ з усїх таких справок.

Сьвідоцтв ніяких не було потрібно: досить було приїхати із Росії і заявити себе православним, щоби одержати право на такі протекції і привілеї, котрі ставали ся правдивим рогом фортуни. Можна після того представити собі, яка маса всілякого сьміття налетіла на тих нещасних 9 ґуберній! яку бездну неправди, підлоти, всякого обманьства, підкупства, фалшу і моральної гнилизни принесла з собою тота православна армія алчущих і жаждущих, чающих і ожидающих! Як саранча накинулись вона на готові місця, спішачись захопити цілий той простір, котрий був для них вже наперед насильним способом прочищений; здержувати себе не було потреби, бо під покривкою обрусеня і пропаґанди православія [illegible]ті войовники штурмували до таких [illegible]лий, котрі не мали нічого спільного ані з релігією, ані з моральностию, [illegible] навіть з політикою приписаного [illegible]чення. Час був горячий: треба [illegible] кувати желїзо, поки не застигло [illegible]чно молот гримяв по ковалі [illegible]оки і кувати не стало нічого.

Тогди все приносило зиск, із всего можна було витягнути для себе користь: кожде урядове розпорядженє, кожде ограниченє права одних визискували другі спритною рукою, бо все, що один параґраф заборонював, міг инший параґраф за добру плату дозволити.

В ту пору — а діялось се в шістьдесятих роках — буря повстаня щойно була втихла, і в воздусї зачинали проявляти ся ознаки чогось нового, якісь напливові елементи: зі сходу повіяло новим духом. Передовсїм наїхали нові урядники в уніформових шапках, і хоч се ще не були люди нової формації, та все таки привезли з собою зароди нової фльори. Вперед, бувало, приїзджав з казьонної палати якийсь пан в зеленім уніформі — і вже всї знали, чого він приїхав і що треба робити, ніяких сумнівів, ніяких скрупулів не було: йому подавали а він брав, і тим одним простим актом все було сказано і все скінчено. Зелений уніформ обїздив в той спосіб всі міста, котрі були призначені під його опіку, і взявши, що належалось, навіть не заглядав до краму. Потім раптом став ся переворот: висланий із палати кинув ся просто до краму — річ доси не чувана — оглядав, міряв, прибивав печатки, підводив устави, ба і параґрафи уставів, і хоч остаточно ошуканьства на мірах і вагах через те ще не викорінив, але за се данину брав подвійну. А й то вже був поступ. Потому наїхали землеміри, мирові посередники ріжних барв (почавши від „червоних“, котрі незабаром пропали безслїдно, до самих великих консерватистів, котрі оконечно розросли ся). Цлові урядники, предводителї шляхти, іменовані „со стороны“ і часто й не шляхотського роду; прокуратори і адвокати були уже послїдним словом тих нових змін, послїдним огнивом того цїпкого ланцюха. Головна річ була — змінити те, що було зле, насїяти нового зерна і ждати плодів обрусеня. Доки все те робило ся, пани бенкетували по своїх палатах, збиті з глузду селяни не знали, якого „керунку“ тримати ся; догадливі жиди пронюхали зараз своїм неохибним носом, відки вітер віє і вчили ся говорити по російськи. Народилась нова культура.

В ту пору в нашім обітованім повітї показав ся Петро Іванович Лупинський. Він приїхав якраз в сам час. Такі люди були тогди дуже потрібні, і зараз находили собі місце. Мале повітове місточко, столиця великого повіту, якби лиш чекало на него. Петро Іванович приїхав в старій жидівській будці, котру ледви тягнула пара збідованих шкап, а поганяв жидок в ярмурцї з пейсами в дрантивім даламанї, що ледви держав ся на плечах. Дорога була далека, їхали з попасами, жид затримував ся по брудних, смердячих коршмах, молив ся, обгортав ся в свою біблійну басаманисту плахту, і взагалї їхав не кваплячись, міркуючи, що може позволити собі дещо за таку мізерну плату, яку ледви виторгував від незнакомого пасажира.

Петро Іванович був терпеливий, як чоловік, що бачить перед собою певну цїль. Спокійно дивлячись на плечі візника, що вздовж і вшир покриті були ріжнобарвними, великими і малими латками, любуючись старозаконними пейсами, він думав о будущім і укладав чудові пляни... При рідких стрічах з иншими подорожними він ховав ся під рогожану будку, встидаючись своєї бідности. Він їхав в той далекий край здобувати собі богацтво, становище, карієру; він чував, що західний край був золотим яблоком для проворних людий, а він, Петро Іванович, був безперечно проворний чоловік. І чомуж би не опробувати щастя? Він тогди іно що оженив ся з Полькою, котра таїла свою віру і походженє з боязни, аби не пошкодити карієрі свого мужа. Вона була товаришкою чи боною у панів, а толкувала о своїм свояцтві з якимись баронами. Слухаючому в боку се видавало ся сьмішно, але Петро Іванович був щасливий. Суть люди, котрі вже родять ся в замилуванєм до родинного житя і домового господарства. Петро Іванович завсїгди мав склонність до такого родинного житя, а се була одна з його добрих сторін; він ходив на прохід з жінкою під руку, сам купував для неї загортки і капелюшки, знав найдокладнійше всї дрібницї домашного господарства і заглядав до дождого горшка на кухни. Але помимо таких скромних ґустів він приїхав сюди з дуже далекосяглими плянами і зараз взяв ся до їх виконаня.

III.

Серед напливу нових людий Петро Іванович був найвиднїйшим, не для того, щоб його окружала яка-там авреоля давнїйшої слави, але для того, що кругом него другі або нічого не робили, або думали лише о тім, щоб розбогатїти коштом других. Нехай і так, що Петро Іванович хотів також зарвати не менше як кождий другий — але він був о много осторожнїйший, і як правдивий мисливець умів виждати час і нагоду. На позір він здавав ся чоловіком иншого покрою: подобав на чоловіка робучого там, де другі лиш дурно плентали ся; міжтим, коли його товариші висиджували за картяним столом та при горівцї, він їздив, говорив, підоймав ріжні питаня, домагав ся обяснень, обясняв сам, — словом, всякими способами і на кождім місци виявляв себе чоловіком дїла. Його можна було здибати зо двайцять разів в день на улици спішачого кудись, з заклопотаним і занятим лицем. Самий найявнїйший неприхильник не міг закинути йому лїнивство або звичайну урядницьку недбалість: то звиджував больницю, то заглядав до арешту, зупиняв ся перед площею, де жовнїри муштрують ся, кланяв ся на право і на ліво, засідав в комітетах, забігав на торги, і всюди умів дати пораду і добру науку. Він носив дворянський кашкет з червоною обшивкою і всї знали, що Петро Іванович має ласку у „самого“ Михайла Дмитрієвича і вільний доступ до Стефана Петровича. Вийшовши в люди без нічиєї помочи, син незнакомих родичів, він рішучо постановив собі дійти до високого становиска. Був ще молодий, а бодай так виглядав, мав „столичне образованє“, як у нас виражали ся, і сальоновий шик. Тип його лиця був полудневий, але відки він властиво був родом, з північи чи з полудня, докладно сказати годї, та впрочім се дїло й не важне. Походженє його було незвісне навіть його найближшим знакомим; на небосклонї нашого повіту він від разу появляє ся в кашкетї з рожею і відразу здобуває репутацію порядного чоловіка. Тогди впрочім непорядних людий і не було, а назвати православного чоловіка непорядним — було навіть дуже небезпечно. Петро Іванович був чоловік умірковании особливо з початку, коли то кубанярство, утративши делїкатну форму добровільної угоди, стало ся тут безцеремонним здирством. Петро Іванович був на стілько здержливий, що вдоволив ся лише доходом з аренди якоїсь-там сконфіскованої маєтности, що на той час було дійсно горожанським самовідреченем. Петро Івановим був осторожний і пильнував ся; часом тільки під впливом якогось несподіваного чутя тратив власть над собою і був спосібний до таких поступків, котрі можна було обяснити лише нервовим роздраженем. Яко чоловік самолюбний завсїгди був обачним, строго оберігав своє достоїньство і з хоробливою чутливостю дбав о свою репутацію, знаючи, що лише вона одна вивисшує його понад многими другими. Такий то був мировий посередник далекої Вовчої волости, куди я хочу запровадити читача.

IV.

Глухо і тихо плило житє в Вовчій волости, коли вернув ся в своє село вислужений вояк, Гаврило Щовкун. Дядько Гаврило, як його всї називали, був родом з Соснівки, у него була своя хата, жінка і троє дїтий, з котрих двоє народилось підчас його неприсутности; але вояк з фільозофічним спокоєм глядів на той природний приріст своєї родини і був на стілько великодушний, що ані разу не кинув терпкого слова своїй ґаздинї. Тетяна була жінка покірлива, за молоду гарна і добра ґаздиня в сезначіню того слова. Дядько Гаврило не дурно товк ся по сьвітї: він приніс з собою запас ріжносторонних відомостий і певне, так сказати, критичне відношенє до тих порядків, які застав в рідному селї. Він по троха вивчив ся письма, міг прочитати друковане, і сам виводив дивоглядні закарлючки, які сьміло називав літерами, міг дорахувати хочби й до тисячі, виконуючи обрахунки на пальцях, і був на стілько сильний в літочисленю, що міг на певно означити, котрий маємо рік від Рождества Христового. Дядько Гаврило любив і випити, а коли був під охотою, то непохибно починав плакати. Лице мав вояцьке, а над усї забави найлїпше любив сьвяте письмо читати. Вандруючи по „Рассєї“, пробувши якийсь час між жвавими селянами орловської і тульської ґубернії, приглянувшись їх звичаям і порядкам, він по повороті до дому живо рішив, що „порядки тутешні пса варті“. Особливо розлютило його задуфале поступованє княжого посесора, жида Цаплика, котрий завдяки своїм таємним звязкам з головною канцелярією князя і з місцевою адміністрацією і знати не хотів ніякого закону, туряв людьми як своїми невольниками. Дядько Гаврило мовчки придивляв ся цїлий рік новим для него порядкам і зміркувавши в кінци, в чім сук, почав підводити підкопи. Попровадив він те дїло осторожно: спершу все ограничувалось на розпитуванях з одного а неохотних відповідях з другого боку; затим селяни почали доглупувати ся до того, що у них в волости й по правдї щось не до ладу; взяли їх розмисли. Хоч Щовкун викладав „патент“ цїлком по свойому, перекручував слова і нераз цїлими годинами говорив зовсїм нескладно, то всеж таки бодай потрафив переконати їх, що патент написаний не лише для панів, але і для хлопів, і що слово „закон“ цїлком не так страшне, як його представляє волостний писар.

— Ви, люди добрі, коли менї не вірите, — говорив він при порційцї в коршмі — то хоч у попа запитайте ся... Отець Олексей не збреше, а менї що?... Своє відслужив, — по жебрах не піду.

Селяни, Степан Черкас, Пилип Тилипут, старий Петро Підгірний, молодий парубок Іван Хмелївський, два брати Бичкові, Сидір і Антін, сиділи круг стола на лаві і уважно прислухували ся вояковій бесїдї.

Жид шинкар дрімав собі в кутику. У селян він значив не більше як той лївар, що висїв на стїнї, а в додатку був то жид „свій“, вірний. В бесїдах Щовкуна много було не лише нового, але дивного і неправдоподібного для селян: їм якось то не хотїло ся вірити, що в тій далекій „Рассєї“ є посередники, котрі не бють підвладних кулаками, що люди по селах самі громадою розсуджують свої селянські справи, а й начальників так само вибирають.

— Та вже, бодай його, чи не дурить він нас? — думали і говорили селяни. Але дядько Гаврило божить ся і клене ся на всїх сьвятих; ба далї сердить ся, бо йому зовсїм не до жартів; він сварить на безглуздих мужиків, і все своє товче. І на все у него приклад і пристїбка готова. Що се таке, що Соснівчани так хилять ся перед посередником? Адже-ж по инших ґуберніях посередники зовсїм не такі великі пани! В Вовчій волости посередника рідко хто видав, хиба в яких надзвичайних випадках; тай дїла до него нїкому не було. Може Петро Іванович лиш на то й є, щоб „зараховувати“ і „приписувати“ податки, видирати рестанції чи недоїмки,*) відбирати рекрутів?

Слова: „мировий посередник“ мішали ся у селян якось неясно з словом „закон“, — а для нашого селянина нема страшнїйшого слова, над слово: закон. І чим менше він знає, чого закон від него вимагає, тим гірше його боїть ся. Він знає лиш, що завсїгди, коли йому приходило ся платити чи своєю шкірою, чи своїм грошем, коли його запирали в „холодну“ або сїкли різками, — то все то дїяло ся іменем якогось закона. Не дивно отже, що він його бояв ся. Наш нарід дикар і дитина заразом — його можна застрашити чим хто схоче. Порозуміли се добре ті хитрі панки, і на його темноті, добродушности і непорадности основували цїлу свою хитру механїку.

(Дальше буде.)

*) Недоїмка — недоплат, недоплата, залеглість.

Сучасна приказка.

Ви чули ту пригоду?
В часї розливу рік
Попав у бистру воду
Нещасний чоловік.
В глубокім вирі беть ся
І тоне вже туй-туй.
До кума, що на мості,
Кричить: „Ратуй! Ратуй!“
А кум, що на поручє
Поважно лікті спер,
Глядить критично: „Втоне,
Чи вирне ще тепер?“
Вкінці махнув рукою
І мовив лиш одно:
„Не тратьте, куме, сили,
Спускайте ся на дно“.

Гай, гай! Таких кумів нам
Не два, не три, не пять
В житю що дня, що хвилї
Приходить ся стрічать.
Ти в горю, нуждї бєш ся,
Мов риба у саку,
Працюєш, тачку тягнеш,
Мов панщину важку;
Тут сумнів мучить душу,
Що місце, то боляк —
А він лиш критикує:
„Се зле“ і „Се не так!“
За поміч і пораду
Він має лиш одно:
„Не тратьте, куме, сили,
Спускайте ся на дно!“

І наш народ так бєть ся
В матнї вже много літ,
І хвилї напосїлись
Його розмити слїд.
А на безпечнім мості
Фальшивії брати
Стоять і ждуть — чи може,
Щоб поміч принести?
Стоять і ждуть на хвилю,
Що брата проковтне,
Числять: тепер ще вирне,
Тепер вже чей пірне.
На крик його й благаня
В них слово лиш одно:
„Не тратьте, куме, сили,
Спускайте ся на дно!“

Та що се? Він не тоне,
Хапаєсь берегів,
Не слухає поради
Облесних ворогів;
І під ногами чує
Вже твердший, твердший ґрунт,
А ті на мості в репет:
„Се бунт! Се бунт! Се бунт!“
Під ними міст хитаєсь
І хвиля прясла рве,
І з моста крик лунає:
„Ратуйте, хто живе!
Ратуйте більшу власність,
Ратуйте панський лан!
Ратуйте трон і вівтар!
Давай обложний стан!“

А що, як Немезіда
Собі одного дня
Позволить жарт зробити
І ролї поміня?
На своїм ґрунтї стане
Русь міцно на ногах,
А супротивна хвиля
Піде по ворогах?
І ті, що нас із виру
Спасали мило так,
Самі скоштують тр[illegible]
Який то в мокрім смак?
А Русь на їх благаня
Їм відповість одно:
„Не тратьте, браця, сили,
Спускайте ся на дно“.

Іван Франко.

ДОПИСИ.

З Rochester, N. Y.

Се мабуть за якісь великі гріхи постигла нас отся єгипетська язва, що деякі наші сьвященики так і з чоломи полізли в політику — для свого власного добра. Один примірник такого „ревного“ сьвященика находить ся власне, правдоподібно — з Божого допусту, у нас. Отсей отець духовний сам, перед несповна 3-ма роками 15-го листопада 1908 старав ся і заложив братство сьв. Йосафата, а сам тепер силоміць хоче його розбити. На се скликував спеціяльні мітинґи, з яких однак з соромом мусів утікати. Тоді один наш член став виговорювати поміж людьми, що братство „судить сьвященика“. (Цілковита рація коли сей сьвященик сьвідомо ділає на шкоду братства. Сьвященик по-за церквою, се такий сам чоловік як і кождий иньший, і його діла підпадають критиці так само, як і діла кождого смертельника. — Пр. Ред.) Нехай-же сей член загляне в статути Р. Н. Союза і переконає ся, чи вільно розносити по парохії се, що говорить ся на мітинґу, та яка кара жде такого довгоязикого.

А тепер кілька слів до наших членів. Товариші! Ми власними мозолями збудували церков, власною кервавицею її вивінували, власним своїм потом удержуємо її на хвалу Всевишнього. І чи за се годить ся називати нас безвірниками!? Ніколи! Безвірки не будують церков, не віднімають собі від уст, щоби її удержати. І ми безвірками не єсьмо, не єсьмо ворогами своєї віри. Противно, ми щиро тримаємо ся своєї віри, ми гордимо ся тим, що єсьмо греко-католиками і кождої хвилини готові піти слідами нашого сьв. Патрона. І Його беремо за сьвідка, що не проти віри виступаємо — але виступаємо проти нічим не оправданих, а для нас незвичайно шкідливих забаганок нашого сьвященика. Нехай він тямить, що ми не такі вже діти, аби не зрозуміли того, куди він хоче запхати нашу дорогу орґанізацію, наш Руський Народний Союз. Тисячі а тисячі померших, які позістали тут на земли жінки і безпомічні сиротята, кличуть до нас з гробу: Люди! тямте, що Р. Н. Союз, се наша одинока підпора, наш одинокий, щирий батько-потішитель на сій безпросьвітній чужиноньці. Народ його здвигнув, народ його держить і він не сьміє служити кому иньшому, як тільки народови!

А сї, що виступають проти Р. Н. Союза, що виступають проти братств, належачих до тої орґанізації сї — знайте про се — суть ваші вороги! Їм не йде о добро ваше, о добро нашого народу, але їм йде о їх власний хосен, їм йде о се, аби вони могли бути панами в нашій хлопській орґанізації. Їм ходить о се, щоб вхопити касу у свої руки, щоб загарбати цілу народню касу і тоді щоб ми йшли до них, цілували їх по руках, вистоювали за порогом, цілими днями, просили о се, що є наше, що є нашим власним добром. Розумієте тепер, о що ходить? Тому тямте се, всї члени братства, і не дайте ся нікому збаламутити. Держіть ся кріпко своєї орґанізації, а вона стане вам в пригоді, як вже неодному станула, бо ніхто не знає ні дня, ні години......

В. Л.

член бр. сьв. Йосафата, від. 217 Р. Н. С

З Wilkes Barre, Pa.

Шевченківські вечерниці. — Місія духовна. — Дещо про нашу „рутенську“ байдужність.

Читаю часопись „Свободу“ тай інші американські ґазети і майже в кождім числі тих ґазет знаходжу дописи з різних міст і плейзів Північної Америки, Канади, ба навіть і з Бразилїї, а про нашу вілкес-баррську околицю анї слуху ні духу, так, якби тут не мешкали Русини, або, хоть і мешкають, то так якось їм поводить ся, що боять ся дати якоїсь-такої вістки про себе, щоб хто чужий не довідав ся, та не відобрав їм того „великого щастя...“

Отож, щоби хто з панів читачів „Свободи“ не думав, що у нас нема Русинів, а хоть є то самі Мадярони (як то до часу писав у „Свободі“ п. Мнящук з Джерзи Сіті) і [illegible] так добре мають ся, тому то я [illegible] у кількома словами познакомити Американську Русь і з нашими Вілкес-Баррами.

Тож приступаю до річи і подаю в короткости рецензію нашого житя-бутя за минувший місяць.

Дня 1. цьвітня с. р. відбув ся у нас концерт, а зглядно великі вечерниці в память 50-лїтної річниці смерти незабутного Кобзаря, Тараса Шевченка. Програма вечерниць складала ся з двох частий. Перша часть, т. є. вокально-деклямаційна складала ся з 14. точок, а на часть другу склали ся два аматорські представленя, а саме: „На старости лїт“ і „На Тарасовій могилї.“

Як часть вокальна так і представленя випали як на перший виступ вілкесбаррських Русинів, дуже добре. Комітет постарав ся о найкрасшу салю в самій середині міста. Дальше випозичено відповідні декорації, а на сценї приміщено портрет Тараса, котрий прикрашено живими пальмами і хоругвами руськими та американськими.

Вечерниці удали ся добре, однак богато було таких, що не взяли участи в них з причини Великого посту, а були і такі „патріоти“, що не хотіли купувати білєтів, а ще й других відраджували (бо після їх гадки лучше булоб дати на Службу Божу, як робити якісь-там вечерниці).

Від дня 9 до 16-го цьвітня відбувала ся у нас духовна місія. Проповіди місийні говорили дооколичні сьвященики, а іменно: оо. Ілия Кузів, Йосиф Пелихович, Еміль Бартіш, Олексів і Лотович, а в пятницю т. є. дня 14. цьвітня приїхав до нас Преосьвященний Епископ Сотер, котрий виголосив чотири послїдні проповіди т. є. в пятницю одну, в суботу одну, а в неділю дня 16. цьвітня дві. В суботу вечер відправив Преосьв. Владика Велику Вечірню з литією, відтак слухав сьвятої сповіди майже до півночи.

Сеї самої неділї сотки людий приступили до сьв. сповіди і Преосьвященний, хотяй був змучений з попереднього дня, радо сповідав кождого, хто тільки до сповідальниці приступив. О 12-ій год. розпочала ся архієрейська Служба Божа, до котрої стали як целебранти: оо. М. Кузів і Лотович. Підчас Служби Божої і других богослужень сьпівав місцевий церковний хор. О годинї 8-ій вечер відправив Преосьвященний при співучасти оо. І. Кузїва, Ем. Бартіша, Лотовича, Олексїва і М. Кузїва, місцевого пароха, Молебен до Пресьвятої Діви, а відтак виголосив півторагодинну прощальну проповідь. Нарід зворушений словами правди, котрі плили з уст Епископа і мов лучі ясного сонця вдирали ся і в найбільш закаменілі серця, плакав, правдоподібно з великої радости, що мав нагоду позбути ся своїх тяжких гріхів і пізнати правдиву дорогу, котрою на дальше має поступати. В понеділок мав Преосьв. читану Службу Божу, а відтак від'їхав до Філядельфії.

На тім кінчу, так би сказати моральну часть моєї дописи, а тепер приступаю до другої части т. є. до части матеріяльної.

І так. Кождий з нас знає, кілько то разів П. П. головні орґанізатори, як також Головні Урядники від обох „Союзів“ а навіть і поодинокі члени наших американських орґанізацій накликують, просять, заохочують нас, та бо навіть час до часу знижають вступне, часом і дорікають нам, називаючи нас от хотьби і таким словом, як: „рутенська байдужність“, однак всьо то відбиває ся як горох від стіни і мало хто звертає на се увагу. Наш бідний Русин, прочитавши таку відозву чи зазив, похитає головою, інший признасть, що той а той орґанізатор чи урядник має трохи „рацію“, однак більша часть каже, що орґанізатор на то „вербує“ до „Союза“, щоб за те дістав від кождої „голови“ по 50 цт. Другі кажуть, що їм жадних „Союзів“ не треба, бо вони і так за місяць або два поїдуть до краю, тож цілком без потреби оплачувати їм: Братства, Союзи, парохії і цвинтарі. Він є тої гадки, що до краю верне, бо так собі уплянував, а там всьо має і за нїчо не буде платити. Трафить ся також і такий мудрагель-фільозоф (розуміє ся американський), що потрафить сказати і таке, що він хоче, щоб з його тіла ще й по його смерти мали люди хосен, т. є. щоб забрали його до фабрики на... мило. (Того я з пальця не виссав, але чув від кількох таких панків).

Правда, що богато є таких, які дбають про себе та не зважають на те, чи вони старі чи молоді, чи лишуть ся тут чи поїдуть до старого краю, чи мають церкви і цвинтарі в старім краю, однак вступають до Братств, орґанізують парохії, ставлять церкви і купують цвинтарі. Так само діє ся і у нас в Вілкес-барре, Па. Маємо, хвалити Бога, аж пять Братств. З тих три належать до старого „Союза“, одно до нового „Союза“, а одно найбільше із всїх, бо не при нас кажучи, числить аж 5 (словами: пять) членів, — належить до „Гайдамаків.“

Тут мушу піднести, що ті, котрі належать до якоїсь орґанізації, добре на тім виходять і до них мож приноровити ось ту народну пословицю: „Стереженого Бог стереже“, а то тому, що від часу, коли з'орґанізована наша парохія, т. є. від $2\frac{1}{2}$ року, не малисьмо анї одного похорону такого чоловіка, котрий стоїть в Братстві. Цілком інакше стоїть справа з тими, котрим не треба нїчого: нї Братств нї церкви нї цвинтаря нї „попа“. Хто цікавий, най піде на наш руський цвинтар в Вілкес-Барре, Па. а там зобачить богато-богато могил, однак анї в одній з них не лежить тіло того, хто стояв в Братстві, але самих тих, котрі сторонили від Братств, від цвинтара і від церкви, але бодай на смертній постели мали охоту помирити ся з тим всїм, що за житя ненавиділи. Ось і послїдними часами, т. є. дня 7. мая похоронилисьмо тіло бл. п. Юрка Пеля. Небіщик, най му Бог не памятає, належав також до тих, що нїчо їм не треба. Мимо того, що від довгого часу був в Америці, а від півтора року мав дуже добру роботу при желїзници, — не належав анї до Братства анї до церкви.

І як то кажуть: „Яке житє така й смерть“. В четвер дня 4. мая цілий день був дуже веселий, як нїколи перед тим, однак та веселість була послїдна в його житю. Вечером, перед шестою годиною, ішов до роботи, в тім над'їхала машина і відорвала йому ліву руку і ногу. Сейчас перевезено його до міського шпиталю, завізвано сьвященика, однак в кільканайцять годин по операції помер і не зобачив того краю, про котрий мрів цілий час, будучи в Америцї. Покійний мав 38 лїт, був добре збудований, тож, уповаючи на свою силу, не забезпечив ся, а властиво не забезпечив своєї жени і троє дїтий, котрі лишив на ласку Божу в старім краю. Але з тим то ще пів біди, бо желїзнича компанїя D. and H. дала на похорон $100. а своїх мав небіщик $40.00, то вистарчило на похорон.

Однак за хвильку став ся тут другий, єще гірший випадок, а то тому, що упав жертвою молодий, 23-лїтний мущина. Сей чоловік називав ся Петро Іванів, приїхав до Америки перед кількома місяцями і також не належав анї до Братства, анї до церкви.

Тому два тижднї назад, пішов до роботи. Маленький камінчик упав і ударив його в палець в руцї. Він не звертав на се уваги і навіть не удав ся до лїкаря, щоб палець оглянув. По тижневи зачала рука пухнути і він рад-не-рад пішов до міського шпиталю, звідки по двох днях, то є 8. мая забрали його неживого. З тим вже труднїйша справа, бо тут компанїя не дала анї зломаного цента, тож і погребник не радо бере ся до него. І хто знає, що булоб з ним стало ся, колиб його товариші, з котрими разом мешкав, не були кинулись поможи своїх знакомих, та не сколєктували пару долярів на похорон...

Тих то пару слів не пишу на те, щоб когось по смерти обмавляти, але на те, щоби ті, котрі їдуть вічно до старого краю (а на місци сидять), як також ті, котрі мають церкви і цвинтарі в старім краю, взяли собі під розвагу ті два нещасні випадки, котрі стали ся в нашій парохії в послїднім тижнї, і громадно приступали до Братств і сполків, до яких самі хочуть, а з переконання знаю, що анї Братство анї орґанізація єще нїколи не заробила на членах, але члени на орґанізації. Подібних випадків в нашім містї лучало ся більше, однак я подав лише два послїднї, і думаю, що нарід не повинен так легковажити собі сеї справи, але повинен оглянути ся і на задні колеса, т. є. повинен обезпечити свою родину на випадок якого нещастя.

Заразом і до Вас, пп. Секретарі та орґанізатори, хочу промовити кілька слів, а саме: прошу Вас, щоби Ви пильнували всїх тих, котрі не стоять в жаднім Братстві, та при кождій нагоді наклонювали їх вступити до Братства, бодай на половину посмертного.

Михайло Білянський.

Жертви на фонд ім. А. Коцка.

Філядельфія, Па. дня 10-го мая 1911.

Хвальна Редакціє!

Сим маю честь переслати чек на 14 дол. 50 цнт., зібраних на внесенє Михайла Мацовского на хрестинах у Олекси Бурички на фонд Коцка і прошу їх передати в руки приналежного комітету. Жертвували: Олекса Буричка 5 дол.; Антін Турянський 2 дол.; Михаїл Мацовський, Семко Лазорка, Василь Турянський, Іван Роман і Теодор Грицей по 1 дол.; Юрко Лупацій, Петро Шкодин і Михаїл Хомин — по 50 цнт.; Юрко Палько, Лука Биранич, Василь Шмідин і Гнат Кудла — по 25 цнт.

Сю допись прошу ласкаво помістити в „Свободі“ в слїдуючім числї.

З поважанєм

Т. Грицей.

СПРАВОЗДАНЄ КАСОВЕ „РУСЬК. МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА“ за місяць марець 1911 р.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	11	73
2	Mt. Carmel, Pa.		75
3	Olyphant, Pa.	3	75
4	Jersey City, N. J.	2	50
5	Mt. Carmel, Pa.	3	00
6	Brownsville, Pa.		25
7	McAdoo, Pa.	11	00
8	Elmira, N. Y.	4	00
9	St. Clair, Pa.	6	88
11	Waterbury, Conn.	1	64
12	Yonkers, N. Y.	1	75
14	St. Louis, Mo.	6	20
18	Seymour, Conn.	2	60
20	Jessup, Pa.	5	50
21	Mayfield, Pa.		50
23	Homestead, Pa.	6	78
24	Shamokin, Pa.		25
25	Trauger, Pa.		75
26	Belle Vernon, Pa.		75
27	Glen Lyon, Pa.	14	25
28	Mahanoy Plane, Pa.	4	25
33	Northampton, Pa.	20	25
35	Whitney, Pa.		25
36	Scottdale, Pa.	4	30
37	Chisholm, Minn.	2	25
38	Auburn, N. Y.	1	25
39	Syracuse, N. Y.	1	25
40	Edwardsville, Pa.	7	05
42	Passaic, N. J.	11	25
43	Simpson, Pa.	3	25
46	Plymouth, Pa.	8	10
47	Ambridge, Pa.		23
48	McKeesport, Pa.	3	25
53	Pittsburg, Pa.	18	00
55	Carnegie, Pa.	6	25
58	Ramey, Pa.		95
59	Leisenring, Pa.	3	05
60	Baltimore, Md.	1	15
61	Dunlo, Pa.	1	27
63	Ford City, Pa.	2	00
65	Elizabeth, N. J.	2	85
67	Butler, Pa.		25
68	Ansonia, Conn.	1	13
70	Jersey City, N. J.	3	20
72	Alden Sta., Pa.	17	30
73	Providence, R. I.		50
81	Baltimore, Md.		90
82	New Alexandria, Pa.	2	50
83	Carnegie, Pa.		25
85	Hazleton, Pa.	1	25
87	Lancaster, N. Y.	2	40
90	Centralia, Pa.		25
91	McKees Rocks, Pa.		75
92	Taylor, Pa.	4	50
96	Pittsburg, Pa.	4	75
97	Marion Heights, Pa.		50
98	Shenandoah, Pa.	2	50
99	Wilkes Barre, Pa.	3	50
102	Cleveland, O.	2	00
104	Perth Amboy, N. J.	4	75
105	Nicetown, Pa.		50
106	Chicago, Ill.		50
107	Sayre, Pa.	2	00
108	New York, N. Y.	2	00
113	New Florence, Pa.		50
116	Chisholm, Minn.		25
117	New York, N. Y.		50
120	Spangler, Pa.	2	75
121	Trenton, N. J.	14	95
123	Scranton, Pa.	1	25
126	Beaverdale, Pa.	1	92
127	Buffalo, N. Y.		25
128	Lorain, O.	2	50
129	Sykesville, Pa.	2	75
130	Pittsburg, Pa.	1	75
132	McKeesport, Pa.	2	25
133	Newark, N. J.	1	75
135	Smoke Run, Pa.	2	25
136	Carnegie, Pa.		25
139	Oil City, Pa.	1	00
140	Youngstown, O.		50
142	Elizabeth, N. J.	1	90
147	Allentown, Pa.	4	25
148	California, Pa.	1	25
156	Sheffield, Pa.		75
157	Donora, Pa.	4	50
179	St. Louis, Mo.		50
182	Dixonville, Pa.	1	75
188	Ginter, Pa.	1	65
197	Swoyers, Pa.	6	50
201	Whippany, N. J.		75
203	Brooklyn, N. Y.		50
207	Jeanette, Pa.	1	40
208	Kingston, Pa.	7	65
213	Bayonne, N. J.	3	00
214	McKees Rocks, Pa.		50
217	Rochester, N. Y.		50
222	Mahanoy City, Pa.	3	85
225	Desloge, Mo.		50
227	Derry, Pa.	1	80
228	St. Clair, Pa.		48
229	Scranton, Pa.	12	03
244	Bellefonte, Pa.	2	00
245	Trenton, N. J.	2	75
246	Crompton, R. I.		50
247	Wilmington, Del.		50
255	West Newton, Pa.	3	00
257	Spring Valley, N. Y.		50
258	W. E. Pittsburg, Pa.		75
260	Taylor, Pa.		25
263	McKees Rocks, Pa.		25
273	Hudson, N. Y.	1	00
276	Ambridge, Pa.	1	00
283	Auburn, N. Y.	1	10
285	Glassport, Pa.		25
291	Brooklyn, N. Y.		75

Прихід за місяць марець $353.46

Зіставленє:

Готівка з кінцем лютого зістала 11.240.26

Весь прихід $11.593.72

Розхід за місяць марець . 72.00

Готівка з кінцем марця остає $11.521.72

Дм. Капітула, гол. предсід.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

Головний видїл Руського Товариства Педаґоґічного у Львові,

ул. Махнацького ч. 12. просить нас оповістити слїдуюче:

Жертви на цїли Р. Т. П. зложили в коронах слїдуючі добродії: Н. Колинич, Камінка лісна 1, Читальня Просьвіти Підярків 2, А. Гошеватюк Вадовиця 2, Філїя Р. Т. П. Тернопіль 4, о. Іл. Сїменович, Білобожниця 20, (з конц.) М. Дїдувик, Котузів 1, Укр. молодїж Броди 20'10 К., Вол. Хома, Львів 1, С. Гаецкий (збірка) Лїсневичі 1'38, Телїшевський, Бібрка 2, В. Менцїнський Відень 1, Н. Малуцкий Львів 1, Н. Гуміні́лович Калуш 1, Філїя Р. Т. П. Бібрка 1, Пав. Медвідь Радомишль 2, Т. Лященський Рава-Руска 0'50, о. Ів. Пачовський Струтин 1, о. В. Яромак Настасів з акаф. 3'36, М. Заборский Бобів 2, Ф. Рощаковский Відень 2, Ст. Литвин Радехів 2, Р. Якс ур. Дністра 50 К. о. Кипр. Ясеницкий, Балигород 4, Ів. Скаськів Литвинів 0'40, Тов. „Сокіл“ Мшана 11'68, С. Хандога Острава 1, Ів. Колумбаля Бабичі 0.50, Т. Зубрицкий Львів 10, П. Монич Печарна 2'10, Йосиф Мельник Тартаків 1, Онїлюк Дубівці 1, Ів. Жупник Ст. Санч 1, Ів. Якубовский Пеняки 1, Ед. Петровский Ярослав 0'30, Вас. Ковальский Вільшаниця 2, В. Боднарук Закопане 1, Мик. Блажків Хмеляска 1, Др. П. Войтонич Перемишль 2, Тов. „Ощадність“ Борщів 5, Василь Козаченко Кравці 2, Пав. Цимбалїстий Львів 0'30, Спілкова Торговля Плауча вел. 2, Союз Ревізийний Львів 7'70, Мик. Буфан Львів 10, Читальня Просьвіти Жизномир 1, Евг. Дзельска Львів 1, Ів. Матїів Львів 1, Др. Копач Львів 2, Ол. Сельский Львів 1, Ст. Гринів Львів 1, Л. Максимяк Львів 0'50, Р. Заячківський Львів 1, М. Заячківський Львів 1, П. Рожанковський Львів 1, К. Тихович Львів 1, Литвинович Львів 1, Ст. Сатурский Тернопіль 1, Н. Сенета Ст. Самбір 1'30, Ів. Бачинський Львів 1, о. Ів. Рудницкий Торське 2, А. Кузлїк Фриштак 1, Ів. Курівц Петрів 1, А. Серафин Калуш 30 К. Чит. Просьвіти Обертин 0'32, Радикальна Читальня Н. Ст. Денисів 1, Н. Ґурак Балинці 1, Юра Сверид Вербовець 0'80, о. Юл. Кисілевский Олеша 1, Ст. Осадчук Староніщина 1, о. Мих Гвоздецкий Гнїдова 3, Зиґфрид Турянський Львів 1, Пел. Сушкова Добрусин 1, Ленкінский Банк Н. Санч 1. Чит. Просьвіти Цапівці 1, о. Ів. Чичула Себечів 2, З пушки на Загаль. Зборах О. 62, Ю. і Я. М., і З. Л. Капустинці 1'46, Ів. Рінецкий Розтоки 2, Оксанна Цїшецка Верхобуж 2, Дм. Пеленськкий Комарно 0'50, П. Зобців Якубів 2, о. А. Лотоцкий Тростянець 2, Ф. Боднарчук Бурдяківці 1, М. Перфецкий Львів 1, Др. Яр. Терлецкий Львів 1.

Військові справи.

Як відомо, межи переселенцями нашими, себто еміґрантами, знаходить ся в Америці много таких, котрі виїхали до Америки перед сповненем своїх військових обовязків а тепер бажали би вернути назад до рідного краю, однак з огляду на те, що чекає їх кара, позістають дальше в Америці. Суть рівнож такі, котрі як раз в сїм роцї мають ставити ся до бранки, однак по якімсь доперва часї хотїли би вернути до Галичини, та відбути свій обовязок військовий. В обох случаях суть певні улекшеня, особливо для тих, що доперва мають ставити ся до бранки. Именно такі, котрі мають ставити ся до бранки, можуть дістати урльоп на рік і два роки, почім, вернувши до рідного краю, відбувають службу.

Очевидно, що такі справи рішає намісництво в Галичині, длятого треба таку справу віддати комусь в Галичині, щоби не тілько всьо зробив, але і постарав ся о користне полагодженє справи. Щоби однак інтересованим прийти в поміч і улекшити поворот до Галичини, прошу удати ся письменно до підписаного, при чім треба рівночасно прислати оден доляр за інформацію.

В письмі треба подати: Імя і назвиско — місцевість, повіт і рік уродженя — чи родичі позістають в Галичині, їх місцевість і почта, очевидно імя і назвиско родичів, — чи виеміґровали за позволенем старовства, чи нї — подати докладно свою теперішну адресу, подати докладно місцевість, де есть найблизший конзулят австрійський.

Адреса: Австрія, Львів, Іван Бачиньский п. [illegible] к. капітан в пенсії, ул. Руська, 20.

Всї Американські руські ґазети [illegible]

„SWOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Application for transfer of Second Class privilege from New York, N. Y. to Jersey City, N. J. filed at Jersey City, N. J. Post Office March 30, 1911.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телєфону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Ставаймо усї за одного!

Оден за всїх, всї за одного — кажемо. Предивний вискав, сьвяті слова.

Тих слів держав ся наш герой, Мирослав Січинський, коли звільнив український люд в Галичині від ката — Потоцького.

Він став оден — за всїх.

Став оден за всїх, хоч знав, що за те жде його смерть, або тюрма, нераз гірша від смерти.

А щож ми на се, ми усї?

Ми усї заметушились по трохи, зробили купу мітинґів, побалакали, тай, тай конець...

Мирослав Січинський — одна однісенька людина, зробив діло, якому нема пари в історії сьвіта...

Ми ж усї, скільки нас є, своїми мітинґами та балаканєм, в порівнаню з його сьвятим ділом — зробили кругле нічо.

Чи не соромно нам?

Чи не сором, що найлїпший син нашого народа в тюрмі пропадає, а ми і пальцем не кивнем, аби його видобути звідси на волю, неначе й забули про нього!

Але як видобути?

Канадійське товариство імени Мирослава Січинського піддало гадку, аби слати петиції до найвисшого суду у Відни, аби сей предложив цісареви Мирослава Січинського до помилуваня, коротко сказавши, слати петиції до Відня, аби цісар випустив Мирослава Січинського на волю.

Гадка добра, бо еслиб австрійський цісар схотїв, то Мирослав Січинський був би сьогодня на волї.

Канадійські Українці вже днесь збирають тисячі підписів на сї петиції. Треба і нам те саме робити і ми певні, що хиба не найде ся такий Українець в Злучених Державах, який би не поклав свого підпису на се, що і він жадає, аби цїсар випустив Мирослава Січинського на волю.

Памятайте, що тут не ходить о жадні складки, о жадні гроші, а лише о Ваш підпис.

На се стати кождого, хочби і найбіднїйшого.

Підпису свого чейже не відмовите для того, хто для Вас жертвував своє житє!

Тож до діла Братя і Сестри!

Підписуйте петиції і других до сего заохочуйте, не лише своїх, але і чужинців. Підписуйте скоро, бо час не стоїть, а година житя у тюрмі — роком видає ся.

Підписуйте усї: старі і молоді. Мущини і жінки, парубки і дївчата.

Підписуйте і Ви, молоді школярики та школь[ки], бо і за Вас приймає муку Мирослав Сі-[illegible]

Неписьменних нехай другі підписують.

А коли вже зберем сотки тисяч підписів за увільненєм нашого героя, тоді зашлемо їх усї до Відня.

І тоді побачимо, чи австрійський цїсар прихилить ся до бажаня українського народа — чи до бажаня князів та ґрафів польських. Побачим і не забудемо сего, а запишемо глубоко у серцях наших.

Ставаймож усї за одного!

КОМІТЕТ:

Іван Ардан, Михайло Беля, Іван Федан, Евген Гвоздик, Петро Кирилюк, Михайло Бабій, Василь Гришко, Стефан Сисак, Демко Хомин, Іван Зазуляк, Андроник Бучак, Матвій Семенюк.

P. S. Петиції дали ми вже надрукувати. Они готові. Кождий, хто хоче збирати підписи, зволить написати на адресу: B. Hryshko, 439 N. 6th Ave., Scranton, Pa., а дістане безплатно одну або більше петицій. На одній петиції змістить ся кількадесять підписів. Коли вже зберете підписи, зашліть петицію назад на повисшу адресу.

Наш русько-американський клир постійно збільшає ся...

„Вишмарений“ з православного прихода в Чікаґо, „батюшка“ Мих. Паздрій, зістав висьвячений нашим Преосьв. Владикою, Кир Сотером і принятий ним до своєї дієцезії. Се факт і з тим фактом мусимо числити ся.

Наше духовеньство дістало в особі о. Паздрія нового товариша. А що може не кождий наш сьвященик знає лично, чи зі слуху, свого „колеґу“, то ми подаємо ось тут його коротеньке curriculum vitae.

О. Мих. Паздрій був спершу дяком при руській, греко-католицькій церкві в Olyphant, Pa. До сьвященьства підготовляв його тодішний парох Олифанту, який старав ся також о те, щоби його пупіль дістав сьвячене з рук айришського епископа. Та айришський епископ не знайшов в питомци „олифантської семінарії“ відповідного підготованя і п. Паздрія не висьвятив. Тоді п. Паздрій вніс відповідне „прошеніе“ в православну духовну семінарію в Міннеаполіс. Там його приняли, а відтак і висьвятили. І так бувший олифантський дяк, викроплений вже попереду відомим еп. Серафимом, дістав друге сьвячене з рук православного еп. Іннокентія і став ревним пропаґатором схизми. За свою вірну службу діставав з православного місійного фонду аж 60 дол. місячно, а крім того побирав ще платню і несогірші доходки зі своєї парохії.

На становищи батюшки в Чікаґо, почав о. Паздрій щось там „броїти“ і за те грозило йому лихо з боку енерґічного еп. Плятона. В цьвітну неділю приїхав по приказу еп. Плятона новий батюшка до чікаґовської православної парохії і хотів правити богослужене. Підмовлені о. Паздрієм його парохіяни не допустили присланого еп. Плятоном сьвященика до відправи і обкидали його сирими покладками та цеглами не зважаючи на те, що він мав в руках судовий injunction. Справа опинила ся в суді, а тимчасом о. Паздрій вислав в Велику Пятницю до свого владики слїдуючу телеґраму: „Днесь Христосъ простилъ разбойника. Простѣтъ мене. Владико, а покаюся и все устрою“. На се дістав о. Паздрій таку телеґрафічну відповідь від еп. Плятона: „Прощу, если покаешься, умиришь приходъ, введешь о. Базилевича въ церковъ и лично явишься ко мнѣ“. Та о. Паздрій не покаяв ся, приходу не умирив, до еп. Плятона не явив ся і — нараз опинив ся між русько-кат. духовеньством нашої дієцезії...

Хитрий же собі сей о. Паздрій! Вивинув ся легким способом з православної халепи, відрік ся своїх бувших парохіян і став на диво католицьким сьвящеником!.. Православний „Свѣтъ“, прощающись з колишнім „ревним“ батюшкою, а теперішним „ксендзом Міхалом“, кличе йому на дорогу: „Що-жъ робити! Въ селеніяхъ Ортынского довольно мѣста (місця) на то, що православная миссія кидае въ помыйную яму“.

Будь що будь, о. Паздрій може сьміло почванити [illegible] лям сьвітом неабиякою сатисфакцією... Він же був висьвячуваний аж три рази, трома сьвятителями, а з тих трох сьвятителів певно ніодин не дістав ніколи аж стільки сьвячень...

Як приймуть наші сьвященики свого нового товариша, се їх річ, і ми в їх особисті справи не мішаємо ся. Але позаяк „викроплюванє“ таких людий на душпастирів нашого народа обходить трошки і сей наш нарід, — то ми маємо право і обовязок сказати і своє слово. Ми всї „цивілї“ мали досп ту сатисфакцію перед чужинцями, що гордили ся публично своїм духовеньством. Ми високо цїнили їх солідне підготоване до сьвятої душпастирської праці і не забували сього навіть в острій полєміці із нашим сьвященьством. Полємізуючи прим. з „Душпастиром“, ми ані на хвильку не спускали з ока особи його редактора... Ми бороли ся і боремо ся (дай Боже, щоб ся борба як найскорше скінчилась!) з системою а не з особами! Ми завсїгди вважали на те, що наші сьвященики учили ся цїлих шіснайцять лїт і за той довгий час натерпіли ся нераз аж через край всїляких фізичних та духових мук... Лиш вандали, дикуни, не цінять науки, просьвіти та образованя і інтеліґенції. А ми-ж прецінь культурна нація! Навіть тоді, коли сьвященики побивали нас в якійнебудь полєміці, — ми мали певного рода „моральну побіду“, бо мати до діла з розумною людиною і дістати в „шкіру“ з рук інтеліґентної одиниці, — се ще не така страшна зневага і упокорене... Річ ясна, що ми ніколи не приймемо від „викропленого дячка“ того, що евентуально можемо приняти від правильно висьвяченого сьвященика!..

Наприкінци одна щира просьба до о. Редактора „Заокеанської Руси“ і „Душпастиря“. Вп. Отче Редактор, не можете переболїти того, що редактором „Свободи“ є „якийсь-там дячок“, „бельфер“ і „моральна нуля“. Після Вас, на редакторськім стільци повинна сидіти людина з університетським образованєм... А з яким же тепер лицем Ви станете при однім олтарі з теперішним своїм „камратом“, о. Паздрієм?.. Правда, Ви готові оказати, що відправити Службу Божу невелика штука, — алеж Ви окрім Служби Божої учили ся ще чогось иншого, от хочби редаґованя аж двох нараз часописий... Ну, якже тепер буде? — Ми ждемо на Вашу відповідь, а — признаємось — дуже на неї цікаві...

Пометив ся!

Чесний Василь Пакула, „примірний“ парохіянин о. В. Петрівського з Rochester, N. Y. і бувший член Р. Н. Союза, прислав був в нашу редакцію письмо до напечатаня в „Свободі“. Позаяк зміст сього письма ображав не тільки саму редакцію, але і читачів нашої часописи, то — річ природна — цїла ся „допись“ повандрувала до редакційного коша... Повідомлений про се п. Пакула, забажав пімстити ся на редакції „Свободи“, тай таки пімстив ся і то в дуже оріґінальний спосіб...

Минувшої суботи, дня 13-го с. м. дістала наша редакція лист з Рочестер, Н. Й. Отвираємо коверту і... чудо та диво!.. з середини коверти сипле ся на руки якась чорна субстанція, якийсь порошок: саджа чи попіл, чи яка-там біда... Не було иншої ради, тільки треба було прочитати долучену до сьої якоїсь медицини рецепту, тобто забруканий тим чорним порошком лист. Читаємо і довідуємо ся, що сей порошок, то нічо иншого, тільки **звичайний попіл із спаленої „Свободи.“**

Пан Василь Пакула повідомляє „поважаного Пана Редактора“, що члени читальні „Просьвіти“ (не знати, кілько їх там було?!) зібрали ся на спеціяльне засідане і на тім засіданю „попалили редаґованє „Свободи“... „А я з доброї нагоди — так кінчить своє письмо п. Пакула — зібрав троха попелу тай посилаю Вам понюхати.“

Сьмішний се случай, але він потребує серіозного поясненя. Не для полємікп з п. Пакулою, але для осторогп його самого і його несьвідомих товаришів, печатаємо отсих кілька уваг.

Чесний Пане Василю! З Вашого письма видко, що Ви не дурна людина, але за те — мстива і злобна. Може Ви в ґрунті річи не такий дуже лихий чоловік, але підюджений і опутаний своїм „воінствующим“ парохом — Ви зробили дітвацьке діло і велику дурницю. Колиб ми так Ваше письмо (а в нім є поважний libel: може Ви значіня сього анґлійського слова не розумієте, то розвідайтесь про него у свого душпастиря!) — отже: як би ми Ваше обидливе письмо враз з сим попелом із спаленої „Свободи“ віддали до розпорядимости почтовому урядови, то Ви і Ваші товариші (єсли вони справді щонебудь винні) малибисьте великий клопіт! Почтовий уряд, без ніяких видатків з нашого боку, виточив би Вам процес і засадив би Вас на кілька місяців до кріміналу!

Ми зовсїм не маємо на думці шкодити Вам в якийнебудь спосіб, бо віримо, що Ви се зробили з намови свого пароха. А впрочім ми тут не є на те, щоб провадити борбу з побаламученим і сфанатизованим народом. **Ми боремо ся для народа, але не з народом!** Розумієте Ви се, пане Василю?.. Що Вам бракує трохи такту і здорового хлопського розуму, то ми сьому не дивуємо ся. Адже Ваш власний душпастир загнав ся в своїм фанатизмі аж так далеко, що публично, на проповідальниці, назвав жінку редактора „Свободи“ **жидівною**, а його самого — „схизматиком“, „гайдамакою“ і т. п. „християнськими“ епітетами. Якби редактор „Свободи“ був такий мстивий і злобний, як прим. Ви або Ваш парох, то він заскаржив би о. Петрівського до суду, і Ваша парохія лишила би ся на якийсь час без душпастиря... Та сього Ви по редакторови „Свободи“ не надійте ся, бо він не на те настановлений редактором, щоб волочити ся із нерозумними та злобними людьми по кортах... Ви враз зі своїми товаришами і зі своїм „ревним“ сьвящеником паліть публично, хочби й на самій середині Вашого міста, кождісіньке число „Свободи“, але не шліть в нашу редакцію обидливих письм, бо й ми не з „леду“... І нам колись може урвати ся терпець, а тоді — вандруйте, пане Василю, до „Іванової хати“!..

Знайте ще, пане Василю, що палячи „Свободу“, Ви спалите лише сам невинний папір, але не спалите ніколи духа нашої часописи, не спалите тих щирих і горячих покликів та ідей, які там друкують ся! Знайте і те, пане Василю, що вже незадовго прийде той слушний час, коли Ви і ті, що Вас до злого діла намовляють, станете посьміховищем всїх чесних людий, станете тими „чорними коминярами“, якими руські матери в старім краю страшуть свої нечемні діти. І ще раз скажемо Вам, пане Василю: не викликайте вовка з лїса і не шукайте собі біди!..

Стільки для п. Василя Пакули і його засліплених товаришів. Тепер ще одно слово до читачів нашої часописи.

Чи бачите, люди добрі, до чого може довести чоловіка сліпий фанатизм? Чи бачите, до чого довів руський сьвященик свого парохіянина? І щож нам робити з такими „ревними“ та „примірними“ душпастирями?.. Нехай вони „воюють“ ще якийсь час; прийде і для них день обрахунку!..

Ми тільки цікаві, чи душпастир руської громади в Рочестер був присутний на тім торжественнім акті, який відбув ся в читальні „Просьвіти“ (гарна се просьвіта! — пр. склад.) в його-ж таки парохії. Може й справді був, — але чесний п. Пакула нич про се не згадує в своїм „цїннім“ письмі. Він тільки прислав нам спалені на кострі „мощі“ „Свободи“ і — that's all!

VII. Конвенція „Собранія“.

На днях 8-го, 9-го і 10-го мая с. р. відбула ся в McKeesport, Pa. VII. конвенція „Собранія Гр. Кат. Церковних Братств“, на котрій були присутні 45 делєґатів, Преосьв. С. С. Ортинський і отсї сьвященики: Впр. Константин Курило, канонїк, шамбелян, совітник, парох пітсбурський; Вп. о. Іреней Матяцко, совітник, парох клертонський; Вп. о. Йосиф Ганулия, совітник, декан і парох із Алеґени, Па.; Вп. Стефан Ващишин, под-декан із Микиспорт, Па.; о. В. Петрівський з Рочестер, Н. Й.; о. Стернюк, з Монессен, Па.; о. Михаїл Корба, з Вітсет, Па.; о. Кізак, з Конемав, Па.; Вп. о. совітник Валентин Ґорзо, місцевий сьвященик; о. Ґойдич і о. Ковалицький.

„Vo imeni Božiem, i blahosloveniem Archipastyr'a — так пише „Rusin“ — počalasja VII. konvencia i to slavna i pamiatliva pre vsich nas. Slavna i pamiatliva, ibo prodolžala i dokončilasja vo najkrajšoj l'ubvi bratskoj, slavna i pamiatliva, bo VII. konvencia prinesla mnohi i mnohi važnyja rišenija, kotry fundamentom budut buduščoho rozširenia i procvitania **Sobrania**“.

Орґан „Собранія“ — „Rusin“ наводить деякі важнійші постанови сеї конвенції, а „mnohi i[illegible] i važny[illegible]ja, tykajuščii sja vnutrennoho vozrastu „**Sobrania**“ обіцяє помістити в дальших числах vo oficial'noj časti „Rusina“.

Оголошені в 17-ім числі „Rusin-a“ ухвали VII. конвенції „Собранія“ переказуємо ось тут дословно нашим читачам. І так: Делєґати VII. конвенції СОБРАНІЯ одноголосно подарували ЦАРСЬКИЙ ДАР своїй церкві руській греко-католицькій сьв. О. Николая в Микиспорт, Па.: отпустила конвенція СОБРАНІЯ церкві дові $1115.60. — Докончила конвенція, що чартер Собранія треба розширити на всї Злучені Держави Північної Америки. — Подняла конвенція смертну подпору із $900.00 на $1000.00, подняла запомогу за жену, або за мужа члена і членкині із $300.00 на $400.00. — Зазаконила конвенція VII., що уд (член), котрий постоянно буде членом Собранія за 30 років, по 30 роках перестане платити до орґанізації і за то зістане бути її удом (членом), і по смерти і так дістане цїлу запомогу $1000.00. — Рішила продати свій прекрасний цвинтар за $4750.00 руській греко-католицькій парохії в Микиспорт, Па. — Рішила конвенція подняти посмертну запомогу в братствах молодіжи на $250.00. — „No čto pro orgańizaciu prineset najbol'šij uspich, — тїшить ся конвенційний справоздавець — to toto rišeńe, čto vybrala konvencia za official'nyj organ Sobrania gazetu „Rusin“.

Головними урядниками „Собранія“ вийшли слїдуючі П. П.: Заступник: Його Преосьвященьство Кир С. С. Ортинський, Епископ руський Злучених Держав Північної Америки; духовний управитель: Вп. о. Валентин Ґорзо, канонїк і совітник епископський, парох в McKeesport, Pa.; головний предсїдатель: г. Йоан Бранїк; головний подпредсїдатель: г. Михаїл Канца; головний письмоводитель: г. Михаїл Лоя, півцо-учитель в McKeesport, Pa.; головний секретар: г. Іван Кучмаш; головний касієр: г. Ґеорґій Угрин. Комісія головної контролї: г. Михаїл Картагуз, г. Йоан Стуляк, г. Петро Варза. Головний суд: Предсїдатель: г. Стефан Міллер; удп: Йосиф Ґіровський, Йоан Скальо, Василь Русин, Василь Матьошко. Дверник: Йоан Мартуз. Заступник: Йоан Мольнар. Капітан: Йоан Фільо.

Усїм щирим патріотам в примір до наслїдуваня.

Недавно появила ся в „Дїлї“ статя Др. Костя Кульчицького з проєктом оподаткованя наших економічно-кредитових інституцій на річ приватних українських шкіл. Спосіб: стягане відсотків при удїлюваню позичок, жадаючи від позичаючих народного стемпля „Рідної школи“. Що такий проєкт може увійти в дійсність і принести чималий дохід на фонд українських шкіл, маємо вже живий примір на касї Райфайзенській в Комарові, коло Галича. Місцевий парох, о. Александер Верґановський прислав недавно на школи Р. Т. П. 15 К., які зібрав протягом кількох місяців як раз в сей спосіб, стягаючи від позичаючих в Райфайзенції невеликі відсотки по 10—20—до 50 сот. на рідну школу. Коли взяти на увагу, що у нас в Галичині буде до 500 менших кредитових інституцій, не вчисляючи більших по містах, колиб кожда зібрала на місяць від своїх членів при позичках бодай по 3 К. то вже в році малиб ми 30,000 К., значить ся квоту, якою можна удержати річно зо дві такі школи виділові, як дївоча ім. Шевченка у Львові, або зо 6 шкіл народних хоч би й 4. клясових, або и цїлу низшу ґімназію. А беремо прецінь тільки мінімальну квоту, стягану від найдрібнїйших пожичок в невеличкій сїльській кредитовій інституції.

Річ певна: зі зростом наших економічно-кредитових інституцій і розбудженєм в масах сьвідомости національних потреб мусять найти кріпку основу і наші змаганя на полі культурнім.

З Руського Тов. педаг. у Львові.

Новий ґвалт.

Новий ґвалт поповнено в Злучених Державах в імени ладу і закону. Громадка приватних детективів напали на Мекнамару, головного секретаря юнії робітників при мостах та будівельним желізі, і його брата у Індіянаполіс, Інд., закували їх в кайдани, вивезли в тайні автомобілем поза границі стейту та затаскали до Лос Анджелес, Кал. і замкнули їх там під страшним закидом, що вони злобно висадили у воздух динамітом 19 домів, а головно редакцію Los Angeles-Times, і в сей спосіб спричинили смерть многих людий. Будинок Таймса зруйнований був минувшої осени через експльозію ґазу, а не динаміту. Газ чути було в нім на кілька днів перед експльозією. Сила вибуху була в гору, підчас коли динаміт бє в долину. Огонь вдразу огорнув цілий будинок підчас коли динаміт не палить. Сусідні доми остали неушкоджені, підчас коли динаміт так сильно потрясає воздух, що шиби трїскають навкруги. Нема абсолютно нічого, що звязувало-б Мекнамарів з експльозією в Лос Анджелес. Вони не були тоді в Каліфорнії. Однакож Мекнамара став солию в очі американським капіталістам. Він збудував сильну робітничу юнію. Його юнія припровадила до розпуки желізний трост. Тепер хочуть його спрятати зі сьвіта, як колись старали ся спрятати Моєра, Гейвуда і Петібона. Та є і мала ріжниця. Процес Гаймуда був поличником капіталістам. Отже до процесу Мекнамари приготовили ся лучше. Через кілька місяців затягли на него сїтки і Мекнамарі тепер справді тяжко буде з них вимотати ся. Крім Мекнамарів арештовано ще около 30 юнїйних робітників. Капіталістичні опирі хочуть післати найлучші юнїйні сили да сорому смерть на шибениці в надії, що в сей спосіб знищуть робітничі організації. Та чи американська робітнича кляса на те дозволить?

КАЛЕНДАР.

МАЙ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
18	Четвер	Ірини муч.
19	Пятн.	Йова многостр.
20	Субота	Чесн. Хреста
21	Неділя	6 Самар. І. Б.
22	Понед.	Пер. м. св.
23	Вівтор.	Симеона
24	Середа	Мокія

НОВИНКИ.

** Найвисша судова інстанція в Злучених Державах на днів 15-го с. м. одноголосно засудила нафтовий трост (Стендард Ойл Трост) на розвязанє. Се є перший найважнійший случай примінення в практиці Шермана антитрустового права. Все таки тим рішенєм не есповнено прикладового случаю, що мігби служити в будучині як дорогосказ в усіх подібних процесах. Тростови полишено 2 місяці часу до поладнання своїх справ.

** В місцевости Сіфорд, Дел. оногдi стала ся цікава пригода. Фармери з околиць, щоб охоронити ся перед зниженою ціною за курячі покладки, яка звичайно наступає з приходом теплої пори року, випродали одному з торговців тисячі тузинів яєць. Торговник зложив їх на складі. І яке його було здивоване, коли оногдi вийшовши до складу, місто яєць, побачив тисячі молоденьких курят. Склад перемінив ся в курячу стайню. Се — бачте — фармери випродали самі сьвіжі яйця, з яких в наслідок недавних спек вилягли курята. Торговець сьміє ся вдоволений в кулак, бо зробив знаменитий бизнес: за курята, хотяйби одноднеї, дістане пять разів тільки, що мігби був дістати за найсьвіжійші покладки.

** В цілім стейті Міннесота від тижня шалїють страшні пожари лісів. Тисячі фармерів стратило в тім огни весь свій маєток, а страти в стятю вже і оброблених матеріял суть величаньскі. Желізничі потяги не можуть в деяких околицях курсувати, в наслідок моря огню і диму.

** І опять виглядає, начеб мексиканська революція добігала кінця. Сим разом однак Діяз перший віднїс ся до заряду революційної партії з мирними проєктами і дня 15-го мая почали ся переговори. Після ходячих поголосок Діяз мав згодити ся на цїлковите переорґанізованє свого міністерства, офіровуючи провідникам повстаня половину міністеріяльних крісел (4). Кромі сего мають революціонери дістати право іменувати своїх ґеверні́рів в 11 стейтах (всіх стейтів в Мексику є 27). В оставших 13-ох стейтах ґевернеря має вибрати ся компромісово. Мимо навязаних однак переговорів, ворохобники не спочивають, лиш енергічно переводять свій воєнний плян. В наслідок маршу ворохобників, правильні війська були приневолені 15-го с. м. опустити місто Гермозільло, столицю стейту Сонора. Взагалі, правильні війська опорожнили цілий сей стейт, віддаючи його без вистрілу в руки повстанців. Урядові стетешні і мексиканські круги покладають однак повну надію, що вже скоро скінчить ся братсьбійча борба.

** Похоронене чужої матери. В жидівськім шпиталі у Львові померла перед кількома тижнями мати різника, Кімля. Хтось із шпиталя повідомив через ошибку иньшого жида, Н. Друкера про смерть його матери, яка лежала тоді рівнож хора в шпиталі. Друкер погодив ся із сумним фактом, зложив 160 корон на похорон і відбув покуту. Та однак в короткім часі виявило ся, що його мати живе, та що він поховав своїм коштом і оплакав своїми сльозами чужу матір. Друкер звернув ся тоді з претенсією о зворот коштів похорону до Кімля; та сей звертав йому всього 40 корон, оправдуючи ся тим, що він був би своїй матери такого парадного похорону не справляв.

** Розбишацтво в Бразилії. Минулого місяця богатий торговельник Шнак Мілєр в Пуерто Льоаре в стейті Матто Гроссо, вислав 7 тисяч мільрейсів до Сан Жозе, на границі Болївії, через одного зі своїх урядників, котрому для охорони додано десятьох слуг узброєних в карабіни. Подорож відбувала ся на мулах. Недалеко місточка Корумба, коли каравана переправляла ся через невеличку річку, оден зі служби. Артур Валькер в порозумінню з пятьома иньшими слугами убив урядника. Почала ся борба з вірними слугами, які хотіли не допустити до грабежи; в бійці вірні слуги погибли, а рабівники забравши мула, який віз гроші, поїхали дальше. Оден зі слуг, котрому зараз з початку борби з рабівниками удало ся незамітно утечи, повідомив про напад мешкаючого недалеко фазендара (фармера), котрий зібрав зараз всіх своїх людей, а узброївши їх добре, пустив ся в погоню за грабіжниками. Они не сподівались так скорої погоні, відпочивали без ніякої сторожі в одній з гірських яруг. Фазендяр зі своїми людьми незамітно підійшов близенько, з укриття всі нараз вистрілили а відтак кинулись з ножами на перестрашених грабіжників. Трох убили на місци, а инших звязали і відставили до вязниці в Сан Жозе.

** Спостережний винахід. Інжінєр Фохліяді з Белїнзони викінчив винахід, який має на цїли задержати при житю залогу затопленого підводного судна, аж доки не прийде поміч. Сей приряд Фохліяди дає можність залозі бути в звязи телефоном без дроту з иншими кораблями; та коли залога вже тоне, сей приряд викидує на поверхню спеціяльну руру, якою можна притягати до себе воздух. Сей винахід закупило французьке правительство для своєї маринарки.

** Дільниця нужди в Льондонї. Таною дільницею є схїдна часть міста т. зв. Іст Енд. Перед кількома роками була то часть міста, замешкала найбіднїйшим англійським населенєм, однак тепер усунули ся звідтам майже цїлком Англійці, а їх місце заняли жиди і Славяне. як Поляки, Росіяне і ин. О скілько давнїйше условини житя були тут незвичайно трудні і тяжкі, тепер стали ся они прямо невиносимі, бо в сїверний спосіб визискують наплывову людність. Живуть тут по більшій части ремісники, які за 16-годинну працю зароблюють тижнево 3 до 6 шилїнгів. А що помешкань і харч є дуже дорогі, то можна подумати, як ... ся ... ни ... их брудних заулках. В однім мешканю мешкає по дві, три родини разом. Длятого в сїй малій дільници є може 6 разів більше мешканців, як в инших дільницях міста, що, як відомо, є також густо заселені. Нужда єя є ще тим більша, що наседенє не знає тамошних відносин і мови: на кождім кроці можна там стрінути людий, які крім польської, російської і жидівської мови не розуміють більше ані слова.

** Новий президент російської Думи. Дня 4. цьвітня вибрала собі російська Дума нового президента — Родзянка. Родзянко з роду Українець, великий богач з Полтавщини, зробив ся „задля закомства непашного" московським перекинчиком, вступив як посол до російського клюбу і тепер його партійники вибрали предсідателем Думи.

** Арештовання Українців. В Київі під сам Великдень російська поліція перевела ревізії в мешканях кількох молодих Українців. По ревізії арештовано і заслано до тюрми: редактора „Л. Н. Вістника", Веселовського, редактора „Ради" В. Галичевського, письменників Л. Пахаревського і І. Товкачевського, одного ґімназиста і 2 студентів. Окрім того оштрафовано народний український тижневник „Засів" на 300 рублів, за статейку про податки. Сї арештовання переведено на брехливі доноси чорносотенців.

** Росія против унії. В Петербурзі з розпорядження властий замкнено унїятську каплицю Росиян католиків, а сьвященикови, Зєрчанінови заборонено відправляти богослужения. Депутація в числі сімох осіб удала ся до Харузіна, директора департаменту віроісповідань з просьбою о відкликанє заборони, однак одержала відмовну відповідь.

** Ворохобня в Альбанії. Земля хоробрих гірських племен Альбанії знов занялась кровавим пожаром. Мимо сего, що турецьке правительство радикально нищило минулого року альбанських повстанців і проти них ужило 85 батальйонів піхоти, 13 шкадронів кінниці, 24 батерий і 5 компаній машинових відділів, що становило разом 40.000 людий, 9.000 коний, 982 армат і 20 машинових карабінів, що цїлий край забудовано шибеницями, мимо сего, що до борби станули були лише північні Альбанці в числі коло 15.000 — свободолюбні альбанські патріоти відповіли на радикальне усмирюване минулого року радикальним бунтом сего року. А сего року стоїть вже ціла Альбанія проти турецького ярма, згідна в своїх домаганях о народну, альбанську школу, о введеня латинської азбуки в школах і о знесенє загальної обовязкової військової служби. Осередок альбанської революційної акції находить ся в околицях міста Скутари, що лежить над чорногорською границею, на границях краю, що симпатизує із альбанським визвольним рухом. Що Альбанцям припала з поборонної рівнож якась посторонна, „доброрядна" рука, що рада би як найбільше ослабити Туреччину, се не підлягає сумнївови. Всї вказують пальцями на Англію і Італію,ак на союзників альбанських патріотів та на проти-турецьких інтриґантів, що ще не давно мачали свої пальці в арабській революції проти Туреччини в Ємені, а тепер те саме роблять в Альбанії. Но покінчить ся се кроваве змагане до волі, годі наперед пересуджувати. І з одної і з другої сторони виявляє ся горяче бажанє як найбільше наточити „серденьної крови".

** Про незвичайно покручене родинне посвоєнне доносять німецькі часописи. Іменно перед пару тижнями в однім німецькім селї відбуло ся весїлє; се женив ся батько і син з двома рідними сестрами. Батько взяв 19-літну, а син 24-літну сестру. Стан теперішнього посвоєння є отже такий, що батько і син стали своїми шваґрами, а 19-літна сестра стала свекрухою своєї 24-літної сестри. 19-літна жінка батька є мамою і своєго чоловіка. Се посвоєнне стане ще більше покрученим, як обі парі нобланословить Господь дітьми. Евентуальні тїточні брати і сестри будуть рівночасно своїми вуйками і тїтками. 53 літний батько і його 19 літна жінка будуть для дїтей сина рівночасно бабою і дїдом та вуйком і тїткою. Дїти знова старого будуть для сина, свого стрия, рівночасно і його братьми та сестрами. Як покручено, буде виглядати се посвоєнне в третім поколїню, се лишаємо вже будучим ґенеальоґам.

** Незвичайне дерево. В Ґессії над Реном в Німеччині, в селї Шімсгайм стоїть вяз, котрому вже більше як 1000 лїт, а котрий тамошні люди прозвали „ратушем" длятого, що рада громадська збирає ся лїтом досить часто під сим деревом для злагоджування всїляких справ. Сей вяз то найгрубше дерево в цілій Німеччині, бо має в обсяги 15 і пів метра, та є аж до висоти 5 метрів одинаково грубе. Якось в половині 14. столїтя вдарив був грім в се дерево і воно займило ся і майже ціле вигоріло в середині та зачало вже гнити. Аж ось прийшло комусь на гадку засипати вигоріле місце піском і замурувати. І дерево зачало знов відживати та буде мабуть ще богато лїт як доси красувати ся зеленю ціх лїта. Вигоріле місце в дереві було так велике, що одного разу підчас празника стануло собі була в нїм музика в силї 15 мужа і вигравала там всїлякі веселі пісні.

** Мудрий судія. Перед судією в одним з льондонських судів явила ся куховарка, Сара Бель, в справі гріху пияньства, якого часто допускала ся. Пані, у якої ся куховарка сповняла свою роботу, була так люта на неї, що передала її судовій справедливости. Куховарка з плачем оправдувала ся перед судією, що вже все можливе пробувала, але нахилу до алькоголю не є в силї із себе вигонити Добрячий судія видав ось такий вирок: „Буду просити сьвященика, у якого парохії ви перебуваєте, щоби вам помагав; єсли він звістить мене по конець року, що ви поправили ся, то одержите нову гарну сукінку. Куховарка обіцяла поправу і хто знає, чи не поправить її сей вирок судії.

** Штучні діяманти. Француз, Лемоане, наробив свого часу в цїлій Европі великого розголосу, що відкрив спосіб виробляння штучних діямантів і в тій ціли вимантив навіть від англійських капіталістів мілїон франків. По довгих заходах дійшли хемики, що можна синтетичною дорогою виробляти діяманти, але се був би порошок, який в торговлї не мати-ме найменшої вартости. — Тимчасом, як доносить англійська часопись, вдало ся одному Англійцеви по десятьлїтній труді винайти спосіб виробляти штучні діяманти, які від правдивих нічим не ріжнять ся. Піддано їх ріжним пробам, і вислїди були все такі самі як з правдивих, природних діямантів. Словом винахід мав вдати ся.

** Дармоїди. В Росії є тепер 300 мужеських а 151 жіночих монастирів. Монахів у тих монастирях є 9 тисяч 707, монастирських слуг 8 тисяч 104, монахинь і послушниць 47 тисяч 29. Усї монастирі мають майна на 7 міліярдів.

** Спосіб ношення дітий у ріжних народів. Матері носять своїх дітий незвичайно ріжними способами. В культурних сторонах маленьких дітий носять звичайно на руках. В Азії і Афиці мати саджає дитину в мішок і носить його на спині; але там носять дітий також і на плечах, або привязують до бедрів. В деяких околицях середної Африки Мурини привязують дитину до дошки і кладуть собі її на голову, удержуючи її зручно в рівновазі. У Індіян північної Америки під тим зглядом заховують також свої питомі звичаї. Найчастїйше носять там дїти на спині, але в той спосіб, що дитина прилягає до спини матери.

** Величезний памятник Колюмба мають недовго поставити в волоській кольонії Buenos Ayres. Над виробленєм сеї статуї працював римський різьбар, Arnoldo Zocchi. Статуя вже готова і є висока на 6.25 м. Брила мармуру на сю статую важила 56 тон, а по скінченю має ще 38 тон. До перевозу сего тягару ужито возів, які перевозять тілько найтяжші гармати.

За богато жадає.

— Гой, кельнер! Таж сей біфштак то справдішна підошва.

— А щож ... собі думаєте?! За „кводра" ... мати цілі черевики?!

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Їх Преосьв. Стеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсїдатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсїдателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсїдатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
А. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанїзатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Редактор:
Осип Стеткевич, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Управитель друкарні:
Константин Кирчів, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руський Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разї смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разї смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разї утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталю божевільних. Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНЇЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали деклярацій без виповненя сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні деклярації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню деклярацій просимо на те уважати, щоби на деклярації було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркненем слово **ціле** або **половину** посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклярації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклярації.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів просимо виповнювати і присилати враз з деклярацями і розметом.

Від Головного Уряду
Р. Народного Союза в Америці.

Ч. 1678 КВІТ $391.70

на триста девятьдесять оден доляр і 70 центів, котрі п. Марія Тулай отримала як посмертну запомогу по Семанї Тулай з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Пулави, дня 1. мая 1911.

Марія Тулай.

Сьвідки:
Михаїл Пестрак.
Іван Хомик.

Ч 1725 КВІТ $500.00

на пятьсот долярів, котрі п. Анна Кисьлевич отримала як посмертну запомогу по мужу Павлї Кисьлевич з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Коровиця, дня 30. цьвітня 1911.

Анна Кисьлевич.

Сьвідки:
Теофіль Гарасовський,
Роман Равлик.

Ч 1776 КВІТ $424.79

на чотириста двайцять чотири долярів і 79 центів, котрі Markle Banking Trust Company, як опікун, отримав як посмертну запомогу по Грицю Ващишин з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Гейзлетон, Па., дня 23. марця 1911.

Markle Banking Trust Co.
(Підпис директора нечиткий)

Сьвідки:
W. H. Gawan,
F. J. Hutchison.

Ч 1816 КВІТ $1000·00

на тисячу долярів, котрі п. Анна Суходольска отримала як посмертну запомогу по мужу Каітані з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Філядельфія, Па., дня 9. мая 1911.

Анна Суходольска.

Сьвідки:
Михайло Головач,
Семан Станчак.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 45.

Микита Бурий, предс.
Стефан Штогрин, секр.

Ч. 1825 КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Теодозій Пацала отримав як посмертну запомогу по бл. п. женї Марії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 10. мая 1911.

Теодозій Пацала.

Сьвідки:
В. Костецкий,
Михайло Сидор.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 70.

Ст. Милянович, предс.
Антін Онисик, секр.

Ч 1832 КВІТ $100.00

на сто долярів, котрі п. Михайло Гапик отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народ. Союза в Америці.

Ню Александрія, Па. дня 8. мая 1911.

Михайло Гапик.

Сьвідки:
Вінцентій Гапик,
Михайло Федак.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 82.

С. Маркевич, предс.
Іван Луців, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Усїх Вп. п. місцевих секретарів відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошеня в справі мітінґів призначені до друку в рубриці „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнїйше в понеділок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнїйше як в понеділок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Братство сьв. Володимира, від. 108, подає до відома, що на річнім мітінґу, дня 6-го мая с. р. вибрано слїдуючий новий Уряд: Василь Цїльник, предс.; Онуфрій Савіцький, заст. предс.; Онуфрій Будник, кас.: Іван Янкович, заст. кас.: Стефан Ше... секр. фінанс. і орґанїзатор Р...юза; Григорій Кузій, заст. секр. фінанс.; Йосиф Низникевич, секр. рекорд.; Адам Денеґа, заст. секр. рекорд.; Михаїл Низникевич і Миколай Гуцалюк — контрольори книг; Мартин Фусїк і Константин Заблоцький — контрольори хорих; Миколай Данчак, господар галї; Петро Мягкота. дверник; Стефан Бздель і Юрій Гайовий — хорунжі.

Вступайте, Родимці, до нашого Братства! Воно платить 5 дол. тижневої запомоги на случай слабости, і 100 дол. посмертного. Ціле отсе подвійне обезпеченє лиш за 50 центів місячної вкладки. — Адреса секретаря: Стефан Шевців, 530 E. 18-th St., New York, City. — Ст. Шевців, секр.

ГОЛЇЙОК, МАСС. Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 52, повідомляє всїх своїх членів, що дня 21. мая с. р., в неділю, о годині першій по полудни відбуде ся піврічний мітінґ, на котрім має ся здати справозданє касове. Неявившийся член підлягає карі 50 цнт., а урядник 1. дол. — Іван Фешко, предс.; Симеон Вавришин, секр.

РОН, ПА. Братство сьв. Спаса, від. 29, подає до відомости своїм довгуючим членам, аби вирівнали свої залеглі вкладки найдальше до дня 20 с. м. і прислали всї розмети до місцевого секретаря на низше подану адресу. — Іван Челак довгує за 3 місяці, Василь Петрочко довгує за 4 місяці. — Адреса секретаря: Harry Ozoga, P. O. Box 97 Rhone, Pa. Luz. Co. — Григорій Озоґа, секр.

ЕЛИЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ., тов. „Запорожська Січ", від. 234, подає до загальної відомости, що принимає в місяцю маю і червню нових членів до Товариства без вступного. Хтоби хотів зголосити ся, може засягнути близших інформацій у орґанїзатора і секретаря кождого вечера, на Wall St. N. 28 Elizabethport, N. J. — Лев Малафій пр., Софрон Колодій секр.

Пошукуваня.

Хто знає, де є Дмитро Жирий, нехай зголосить місце його побуту на адресу його, низше підписаного вуйка, а дістане за прислугу 3 доляри. Або сам мій сестрінець, або той, хто його знає, нехай пише на адресу: Wasyl Semko, 622 Warren Str., Hudson, N. Y. 20-21

Де є Василь Долинка, родом з Нацюва-Борицко, Угорщина, що перебуває десь в Америці. Належить ся йому посмертна запомога з каси Р. Н. Союза, по помершім його братї, Юрію Долинка. Хтоб про него що знав, зволить повідомити про се уряд відділу 52 на адресу: John Feshko, 12 Prospect str., Holyoke, Mass.

Конкурси

Парохія в Перт Амбою, Н. Дж. пошукує іспитованого дяка, якийби посїдав добрий голос, а передовсїм якийби розумів ся і умів добре провадити сьпів хоральний а також учити діти.

Платня 40 дол. місячно і доходи. Околиця надморська, недалеко Ню-Йорку. Голосити ся на адресу:

Rev. Joseph Czaplinsky,
167 Hall Ave
19-21 Perth Amboy, N. J.

Позір! Русини! Позір!

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює Братство сьв. Йоана Хрестителя в Сеймор, Конн.

в понеділок дня 29-го мая 1911 р.
в Opera Hall на Second Str.

Початок точно о год. 7-ій вечером, а конець о год. 5-тій рано.

МУЗИКА ЗНАМЕНИТА.

Запрошує ся на сей Баль усїх місцевих і доокола́чних Русинів. Прийдіть, а не пожалуєте труду!

За добру забаву ручать

Комітет.

На тім Балю і на першім мітінґу по Балю, 18-го червня с. р. будемо принимати нових членів від 16 до 30 літ без вступного, а від 30 до 35 літ, за половину вступного. Вступне до Союза після статутів. 20-21

В неділю, дня 21 мая 1911 р.

відбуде ся
в Пітсбурґу, Па., на „Савт Сайд" в парохіяльній гали

„Заупокійна Академія"

для звеличаня памяти бл. п. о. Николая Стефановича з слїдуючою програмою:

1) Псалом: Блажен Муж — хор Бояна.
2) Промова: Впр. о. Совіт. Стефан Ващишин.
3) а) Ховають Козака — терцет — відсьпівають пп. М. Костишак, М. Пастирчак і Ф. Гуретяк, б) Ревуть Стогнуть — мужеський хор.
4) Про житє о. Н. Стефановича — відчит, виголосить п. Теодор Ґут-Кульчицький.
5) Псалом: На ріках Вавилонських — хор Бояна.
6) Закінченє: Впр. о. шамбелян Константин Курило, місцевий парох.

Вокальні точки виконає хор Пітсбурського Бояна, під управою А. Стисловського.

Початок точно о год. 7. вечером.

Перед Академією відправить ся в церкві сьв. Івана Крестителя Соборна вечірня з проповідею і велика панахида. По Академії відбудуть ся збори, на яких вибере ся комітет в цїли основаня фонду імени о. Н. Стефановича для удержуваня бідних руських дітий в Америці. На сю Академію, так місцевих як і доокола́чних Русинів запрашає до численної участи

КОМІТЕТ.

Позір! Братя і Сестри!

Другий Великий Баль

уряджує гр.-кат. парохія сьв. О. Николая в Пасайку, Н. Дж.

дня 30-го мая с. р.

в гали Ковальчика ч. 86 — 2-nd Str. Passaic, N. J. Початок о год. 1-ій по пол. Вступ 25 цнт.

Позаяк в той день припадає анґлїйське сьвято, і кождий буде свобідний і вільний від роботи, тому то маємо честь запросити на сей баль всїх чесних Русинів як з міста, так і з околиці. Просимо прибути до нас, познакомитись і забавитись. На сім бали, у павзах буде сьпівати веселі пісні наш молоденький хор. Хлопці, коли прибудуть до нас, певно що не пожалують, бо єсть де забавити ся, а наші дївчата наче рожі. Музика буде грати знаменита! Забавимо ся і потанцюємо, бо:

Хоть ворогів в нас є много,
Не лякаємо ся того,
Лиш маємо кріпку віру,
Що кацапам дамо в скіру.

Хоть віча на нас силикають
І Платонів спроваджають,
Сего всього таки мало, —
Ми живем, а їх вже „взяло".

Тому і ви, Братя, не бійте ся, але прибудьте численно. До побаченя на Бали.

КОМІТЕТ.

На продаж.

В селї Озимина, пов. Самбір, єсть ґрунт з красним осідком до продажи. Знайомі як і незнайомі можуть писати по інформації, але сейчас, щоб відтак не було запізно, на адресу:

Дмитро Минитяк,
2412 South 3 Str., St. Louis, Mo.

Пошукуєсь спільника

до дуже рентовного бизнесу Шифкартового в самім місті Ню Йорку. Сей бизнес істнує від довшого часу і має велику будучність Дотеперішний прихід тижневий є 50 дол. і висше. Вимагаєсь около 800 дол. готівки і знане кореспонденції в руській і польській мові.

K. H. c/o SVOBODA,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Книжки надіслані до редакції.

В остатній лавці. Оповіданя для молодіжи. Том третій. Написав Стефан Ковалїв. Накладом Українсько-руської Видавничої Спілки. У Львові 1911. Сторін 174. Ціна 2 К. (в оправі 2.40 К.) Літературно-наукова бібліотека. Серія І., ч. 123. Зміст: Американська крисаня. — В остатній лавці. — Хрущі. — Подарований кальош. — Настунина пригода. — На прічках. — Лиходій з несьвідомости. — Означенє ґрама. — Прогулька в верх. — Грім. — Кум з маленької хати. — Паламарові бузьки. — Куфа з араком. — Загадки.

Сон-Трава. Поезії Грицька Чупринки з прольоґом Олекси Коваленка. Накладом Українського Видавництва „Ранок", у Києві, 1911. Стор. 32. Ціна 15 коп. Зміст: Пролог. — Сон-трава. — Подзвіння. — Перемога. (З циклю „Смертію Смерть Поправ"). — Серед бурі. — Ні слова! — В царстві висот. — Одгук, — Фантастка. — Самотність. — Чисті души. — Еол. — Гріх. — Гордість співця. — З вікна. — Чорноморська балада. — Буря. — Останній звук моєї ліри... — Забуття.

Чому люди задурманюють ся? Написав Л. Н. Толстой. (Переклад з російської мови). Є се книжочка на 32 стор. число 3. видавництва п. н. „Народна Бібліотека", яку видає Видавничий Відділ Союза руських хліборобських спілок на Буковині „Селянська Каса", під редакцією Андрія Веретельника. Чернівці, 1911. Зміст сьої книжочки поділений на пять розділів.

Збірка. Видавництво „Народна Бібліотека", (як висше) число 4., стор. 32. На зміст сеї збірки зложили ся отсї три оповіданя: І. Асирійський цар Асархадон, Льва Толстого (З російського переклав А. Веретельник). ІІ. Чортова Корчма, Олекси Стороженка. ІІІ. Лесь преславний гайдамака, Бориса Грінченка. (Віршоване оповіданє). Книжочка прикрашена пятьма образками.

Економіст. Місячник економічно-господарський. Орґан Краєвого Союза ревізийного. Видає: Краєвий Союз ревізийний у Львові. За редакцію відвічає: Омелян Саєвич. Число 2. стор. 48. за лютий 1911. Передплата на цїлий рік 5 К. разом з додатком „Самопоміч". Поодиноке число 50 сот. Редакція, адміністрація і експедиція: Львів, Ринок 10. ІІ. поверх. Зміст: Запрошенє на Загальні Збори. — Звіт з діяльности Краєвого Союза ревізийного і стану союзн. стов. за 1911 р. — Я. Литвинович: Другий австрійський конґрес хліборобської кооперації. — М. Гехтер: Вороги сільської кооперації на Україні. — Всячина. — Обіжник. — Оголошеня.

Самопоміч. Виходить що місяця книжочками 1½ арк., як додаток до „Економіста". Річна передплата виносить 1 К. 20 сот. (Поодиноке число 24 сот.). Адреса редакції і адміністрації: Львів, Ринок 10. — Зміст: Від Редакції. — Хлібороб: Спілки — наша самооборона. — Д-р Кость Кульчицький: Які маємо полекші в податках безпосередних?

Славянство. Прогрессивный, безпартійный, независимый журналъ, выходитъ подъ редакціей Редакціоннаго комитета ежемѣсячно (въ розмѣрѣ 3—4 печ. листовъ), за исключеніемъ двухъ лѣтныхъ мѣсяцевъ. N. 1. Февраль 1911. Стор. 56 великої вісімки. Передплата за границю виносить на рік 2 р. 30 коп. Поодиноке число 25 коп. Гроші треба слати на адресу: „Славянство" С.-Петербургъ (Россія) Садовая 60. — Оглавленіе (зміст): Еретикъ или Иванъ Гусъ, Т. Г. Шевченка. — Отъ Редакціи. — Въ имя лучшаго будущаго нашихъ народовъ, Мечислава Гржибовскаго. — Краковская Драма, А. Оссендовскаго. — 19 Февраля 1861 г. — 1911 г., пр. — доц. В. Строева. — Т. Г. Шевченко, Ан. Носова. — Измѣненіе болгарской конституціи, Н. С. Державина. — О-во Славянской Культуры въ Москвѣ (по неизданн. матеріал.), Ф. Коломійченка. — 30-лѣтный юбилей Чешской Матицы, Ю. И. Клецанды. — Торговыя сношенія Россіи съ Балканскими государствами, В. Симеонова. — Письмо Еписк. Порф. Успенскаго къ Е. П. Ейлеръ, проф. П. А. Лаврова. — Интересная Реликвія, пр.-доц. Э. А. Вольтера. — Библіографическое обозрѣніе: 1). Проф. С. Рудницький „Коротка ґеоґрафія України", А. Н. 2). Ст. Нowаковичъ „Најновија балканска криза и српско питање", С. — Сколько всѣхъ славянъ. — Объявленія.

[...] кацапа став Русином-Українцем.

Ви, добрі люди, певно знаєте, кого в нас називають кацапами. Є то люди, що хотяй вони такі самі як і ми Русини, хотяй вони одного роду з нами, одної мови, звичаїв і обичаїв, а кажуть, що вони не Русини, а якісь там „русскіє", значить Росіяни. Се справді сьмішно й дивно видає ся тому, хто над сим глубше задумає ся. А чужому чоловікови і вірити не хотілось би, що в нас таке діятись може.

Я й сам тепер дивую ся. Та инакше думав я давнійше, коли й

я признавав ся до Москалів,

я казав, що московський нарід, а наш нарід — то один нарід. І я так відгризав ся, як і тепер такі кацапи відгризають ся, коли їм натякнути, що заблукались в чужу кошару... — То моє „собственноє убіжденіє", а по нашому: власне переконанє, — так каже кацап. Ну, і я так казав, хоть в дійсности не було то моє власне переконанє. Таке переконанє то не власне, а тілько вповне нашими ворогами на те, щоби викликати незгоду межи нами і таким способом ослабити нас.

А се я тому кажу, бо я сам в тім бродив і знаю, що нераз чоловік і не стямить ся, як опинить ся в кацапськім таборі. А ще й се скажу, що наших доморідних кацапів треба ділити на два гурти, а то на меньший гурток — видячих московських аґентів і на більший — збаламучених наших людий. Видячих тому, бо вони знають, длячого вбрали ся в московське піре; тут зиск, московські ласки на оці. Другі же — то темні, збаламучені; вони на сліпо держать ся перших і на сліпо вірять їм.

Московські аґенти кажуть,

що Москалі одної віри з нами, — отже ми одно з ними! А нас 100 міліонів — так говорять вони — яка слава, а яка сила!... А там православний цар царствує, а що там за лад, що за добро!... Словом, таки справдішний рай малюють нашому хліборобови. А він, бідний, не знає вже й сам кому має вірити, наслухає ся таких і подібних небилиць, та й дивись, а то один або другий нелосьвідчений вже й свою шию пхає в московське ярмо.

Та се лиш так я мимоходом зачепив; але я хочу тут розказати,

як то мене запхали до кацапів і як відтак видобув ся відтам?

Малим хлопцем ходив я до сільської школи в Дорошівцях. Тоді був тут парохом загорілий москвофіл. А що панотець мав великий вплив на учителя, до тогож ще й тодішний шкільний інспектор, пок. Мартинович, що був парохом в Оршівцях, не иньшої був думки від свого дорошівського товариша, то і

в школї вчили в тім дусї.

Нас школярів вчено на приклад так читати: „Онъ стерегъ овцы, а потамъ пришелъ былъ на токъ; и только вошелъ въ домъ, положилъ соль на столъ" — замість:

„Він стеріг вівці, а потім прийшов був на тік, і тілько увійшов в дім, положив сіль на стіл"...

Або як то ми колись вчили ся з читанки „Три други" напамять, або як тоді називало ся „на-ізуст":

„Человѣкъ нѣкій трехъ друговъ имѣлъ,
Двохъ изъ нихъ отъ сердца такъ дуже любилъ,
Що былъ бы за нихъ житье свое далъ,
Но третого надто холодно принялъ.
Разъ передъ судъ былъ запозваный онъ,
Хотя не виненъ, но зъ многихъ сторонъ
Былъ обжалованъ, то жъ просилъ друговъ,
Щобъ боронили его отъ враговъ" і т. д.

Правда, на буквах о або е були часом і якісь там дашки, щоби їх читати як і або ві, як: бобъ = біб, онъ = він, ось = вісь і т. д., але нам за те ніхто нічо не казав; нас учили читати: боб, он, ось, — цілком по російськи. І така наука, така мова називала ся тоді „нашою питоменною мовою". Мова-ж, котрою всі наші люди говорять, котрою наша ненька до нас від колиски говорила, котрою нам пісні до сну сьпівала; ся мова буде — [...] не наша рі[...] мова просто[...] тілько пастухи і свинопаси, а не вчені люди. Ми і вірили. І чому-ж не вірити таким людям?...

Панотець позичав нам часто російські книжки до читаня

і нераз заставляв, щоби ми таки при нїм дещо читали з них. Сї книжки були по більшій части друковані в Петербурзї, в Росії. Розуміє ся, що російські книжки читали ми не з московським, тільки з нашим виговором. Тому й здавалось на око, що то не така велика ріжниця. Правда, була там і тьма слів, яких ми не розуміли, але-ж на то був панотець; він толкував-обяснял нам старанно значінє російських слів. І так то один або другий читає, панотець слухає, радіє та приговорює:

„О то наше, о то хороше, наше сьвяте!"

Хвалить, покійний, а ми, бувало, аж рвемо ся за російськими книжками.

Відтак дали мене мої родичі до Чернівців до школи. Там за наукою забував я троха російщину, але коли прийдуть вакації, то я біжу до панотця, а тут знов мене обробляють на московський лад. Я став молодцем, а

панотець не крив ся із своїми думками перед мною

та говорив зі мною як зі своїм одномишленником. Підносив під небеса порядки московські, московську мову, та обдарував мене моськовськими книжками. Так перечитав я твори Пушкіна, Достоєвского і другиж славних писателів російських і став поволи з Русина Москалем... І вже мені, бувало, й не кажи, що ми Русини; ми всї Москалї, лиш з відмінним виговором! „З відмінним виговором", кажу, бо з часом став був я вже викручувати язик на московський лад. Зразу, правда, мені то дивно видавалось, що слова московські в книжці, то ніби подібні до наших, а в виговорі зовсім інакші. Бо напр. слова написані: отецъ, вѣра, голова, господинъ, що, ходитъ, беретъ — говорить ся так: атєц, вєра, ґалава, ґаспадін, што, хадіть, бєриот і т. д. Мені було чудно і дивно, що по московськи пише ся подібно як по нашому, а говорить ся зовсім інакше. Але панотець пояснив се мені так:

„Правда, — каже — ся мова, котрою ми тут на Буковині говоримо то ніби наша, але вона не мова, а тілько говор; мова-ж наша правдива, то та, котрою Росіяни говорять. Ми мусимо — говорив дальше — між собою вже так говорити, як нас мама навчила, але при тім мусимо й старати ся пізнати й любити нашу правдиву мову, бо ми — каже — лиш галузь від великого дерева"...

Ну, — гадаю собі — коли так каже панотець, то вже воно справді мусить так і бути. Се-ж прецінь не говорить такий, що нічого не розуміє...

Отже я таки москаль,

і серджу ся, бувало, на других, чому й вони не такі, як я, чому й вони не називають себе „Русскими" себто Москалями, але Русинами-Українцями.

А от я! Я вже й писав ся на московський лад, не звичайно Іван Бажанський, а Иванъ Николаєвичъ, а пан та пані, то в моїх устах були вже господин та госпожа, а в домі сьвященика нераз таки пробував говорити по московськи. Але яка та наша бесіда була!... Зачнемо, бувало, по московськи, тай зійдемо на наше. Де то мож було? Говорю, а тут, як би мене за язик що тримало; але мені бодай здавало ся, що я говорю по „великорусски". І щож ще більше мені треба було?

Десь-колись попадалась мені в руки і наша руська книжка, як твори Шевченка, Федьковича, писаня Наумовича.*) Сї книжки впливали завсїгди якось дивно на мою душу. І так, коли читаю, бувало, таку книжку, то мені наче розвиднює ся в голові, робить ся якось легко, відрадно на души... Але що з того, коли я Москаль!... Я хоть виджу, відчуваю, що мова наша гарна, солодка; що з того: я Москаль!... Я Москаль і не хочу, не можу сю мову признати нашою... Я з тими, що їх 100 міліонів; от хто я!... А тут вже й москвофільські ґазети пишуть про мене. Григорій Купчанко, що в своїй ґазеті „Просвѣщеніе" все лиш Росію вихваляв та славив, і він пише, що староруска*) партія на Буковині зростає в силу, бо прибуло до неї знов кілька тих а тих сьвіжих, молодих борців, до котрих причислив і мене. А се для мене молодого така принада, що аж!... Такі люди знають вже, чим можна зловити молодого чоловіка: масними словами та похвалами. І чоловік тримає ся відтак їх як репях кожуха, не знаючи й сам добре, по що і на що.

Так я і тримав ся їх, та тримав ся доти, доки аж

один случай отворив мені очи.

Були в панотця раз гості з Росії, один професор ґімназіяльний зі своєю жінкою. Панотець представив мене їм як твердого буковинського Москаля. — „Ето наш русской чєлавєк", каже, — і додав, що я прочитав вже цілу його досить велику російську бібліотеку. Жінка професора, тверда Московка, мала тоді якраз якусь книжку на колїнах. Зацікавившись бесідою панотця, попросила мене, щоби я щось прочитав з тої книжки. Мені зробило ся якось ніяково. Я почув, що не вдам читати як слід по російськи. Вона меле та викручує так язиком, що я хоть ніби і розумію вже російську мову, а таки мало що второпаю, що вона говорить. То щось скорше до польского подібне, чи що...

Де я вдам так читати? — гадаю собі. Але що робити, беру тай читаю. Був то вірш російського поета Пушкіна „Утопленник". Я читаю, навертаю що мога язиком по московськи, а вона слухає, слухає, та нараз як не вибухне голосним сьміхом, та регочесь, аж заплакала ся.

„Как ви ето чітаєте?" говорить зі сьміхом. „Ето не нашім язіком, нєкак нєт!"...

Панотець дивнув до неї очима на знак, щоби не сьміяла ся з мене, але я вже майже не тямив, що зі мною було. На мене виступив рясний піт, я поклав книжку і вийшов на двір проходитись, а радше втечи до дому. Неначе мене хто обухом вгатив був в голову, так тепер в нїй шуміло та гуділо.

„Гей, та-ж я такий як вони Москаль, належу до них, не знаю, що дав бим за них, — а вони сьміють ся з мене як з дурного! Се щось не чуване; я сего не видержу, се-ж стид, ганьба!!".

Я не йшов, а біг до дому. Хотів як найскорше запхати ся де в кут та на самоті передумати спокійно, сю мені так дуже немилу пригоду.

Дома запер ся я в коморі, де була моя бібліотека, положив ся, як був, на ліжко і потонув в тяжкій задумі неначе в воді глубокій. Я вів боротьбу сам з собою:

Чи я Москаль, чи Русин?

або як якийсь казав: чи се справді я, чи не я? Я знав, що таких Русинів, що говорять так як я, як мій тато, як моя мама, як всї люди кругом, — є велика сила, бо понад 30 міліонів душ. Я знав, що є славянські народи як Серби або Болгари, що хотяй їх о много меньше як Русинів і їх мова о много подібнійша до московської як наша, а проте вони є окремим народом: народом сербським, болгарським, чеським, а не московським. Чому-ж лиш ми мали би признаватись до Москалів, чому я тримаю ся за Москаля?... Чи справді ми одно, що й Москалї?... Мені казали і я казав, що одна віра**) і одно письмо вже є доказом, що ми з Москалями одно; але-ж бо й Серби й Болгари мають одну віру й одно письмо з Москалями; а чому вони не Москалї?... Так само Італійці, Іспанці, Портуґальці і другі народи. У них також одна віра і одно письмо, а хто відважив би ся твердити, що вони один нарід? Видно, що віра і буква, то не є ніяка ознака народів!

Мова, лиш одна мова! А наша мова, і російська, або московська мова, чи то все одно? Чи вона так близька до російської, що її можна би назвати лиш „говором" тої мови? Мені се так казали і мене так учили, але я чув нераз як Москалї, або й Липовани говорять, тай я знаю трохи по московськи і знов став думати, чому я називаю себе Москалем?...

При сих думках вдивив ся я в свої книжки, що лежали передомною рядом на поличках. Се були майже самі московські книжки, самі „сочиненія" та „стихотворенія" а на долині в кутку лежало й кілька наших.

І мимоволі став я нагадувати собі, що діяло ся зі мною, як я читав одні, другі книжки. Бувало, коли читаю яку московську книжку, тонамене щось наче тягар який налягає, якесь дивне пригноблене, отяжілість думок відчував я тоді. Цілком інакше чув я себе, як читав яку нашу руську книжку. То щось неначе якесь миле сяєво обгортало душу, неначе солодкий гомін слів рідної неньки до своєї дитини.

Тут пригадав ся мені і той час, коли то я раз читав нашим сусідам, що посходили ся були до нас, „Наймичку" та „Гайдамаки" нашого славного поета Шевченка. Люди не могли наслухати ся, та втирали зі зворушеня сльози, і я перестав читати бо й мені сльози давили горло. Такі горячі, такі могутні слова сеї нашої рідної мови! А чи зазнав я хоть раз такого вражіня від московської мови? Ні, ніколи! А я таки силоміць пер ся в Москалї, давав першеньство московській мові!...

Недаром то з мене і Московка так сьміяла ся!! Мала чого! А чи я не сьміяв би ся з такого Чеха або Поляка, як би він називав себе Русином? Так, вона мала чого сьміяти ся! Мала чого і в лице мені плюнути, бо я свого рідного цураю ся, а лізу нерозважно в чуже!! Отже який я Москаль??? І при сїм мені неначе сьвіт прояснив ся, здавало ся —

полуди позсували ся мені з очий.

Мені зробило ся любо та мило на души, немов би я тепер перший раз на сьвіт народив ся, — я з „кацапа" став знов Русином-Українцем! Я кинув ся до своїх книжок; наші руські пішли на перше місце, на гору, а московські — в кут, на долину.

І так позбув ся я тих московських кайданів, котрі я двигав тільки час. Мені стало лекше, веселійше на сьвіті, бо вокруг себе виджу я тепер все щире, все своє, все рідне... Наш нарід, наша мова і пісня, наші звичаї-обичаї стали мені любими, рідними, дорогими. Я полюбив їх цїлим серцем, я полюбив мій щирий руський [...] нарід та рідну [...] ненько-Україну, і доки жити буду, трудити ся [...]му лиш для неї одної!!!

Іван Бажанський.

*) Наумович видавав часопись „Наука" і писав зразу дуже гарно нашою мовою. Пізнїйше став [...]пом, писав по московськи, а відтак пішов і сам в Росію, де й умер.

*) В тих часах „старорусини" не виявляли явно, що вони Москалї; вони послугували ся нашою народною мовою і тільки уживали етимольоґії. Однак теперішні буковинські кацапські перевертні — то вже справдішні Москалї (вони називають себе: „істинно русскі"). Вони зі школи „російського амбасадора", д-ра Дудикевича і ворожо виступають не тільки против Українців, але і против давнійших „старорусинів", та поборюють їх у найпоганійший спосіб.

**) Буковинські Русини-Українці визнають віру православну.

Позір!

Страйк карпентерів і столярів в Ст. Луіс.

Звертає ся увагу усіх карпентерів і столярів на се, аби на час страйку оминали Ст. Луіс. Наше домаганя лїпшої плати і осьмигодинного для праці відкинено і тому ми зложили роботу з днем 1-го цьвітня. Страйк триває дальше в повній силї.

Просить ся усіх секретарів карпентерських юній, повідомити про се членів. А се є незвичайної ваги, позаяк аґенти босів старають ся всякими ложними оголошенями в часописях виходячих по більших містах, робітників ошукати і звабити до Ст. Луіс. Тому усердно просимо обяснити робітникам відносини, пануючі під пору в Ст. Луіс.

Екзекутива страйкового комітету

Всячина.

Громи і блискавки.

Буря з громами і блискавками викликує переляк не лише між дітьми і жінками; неодин мужчина „із слабшими нервами" відчуває також деякий страх, хоч до сего не признав би ся. Причиною страху є передовсім гадка, що грім може вдарити в чоловіка. Випадки пораження громом бувають одначе [illegible] рідкі. Грім бє частійше [illegible] воду чим в землю і при тім другім випадку вибирає собі предмети, що стоять одинцем на рівнині. Стверджено, що на пять громів, падаючих на поле, ледви один влучає в високі предмети. Коли ж ті предмети, приміром доми, стоять разом в більшім числі, то в них трафляє грім ще рідше. З тої причини мало коли вдарить грім в дім в місті. На селі грім не вдарить ніколи в дім, окружений високими деревами, а удар грому в дерево недалеко дому не є небезпечний. Найбільше виставлені на громи є дерева, доми, стоги збіжа і копиці сіна серед чистого поля. Якість землі є також рішаючою що до випадку удару грому. В глинясту землю три рази частійше бє грім, чим в землю пісковату. З поміж дерев вибирає собі грім найчастійше дуба, потім тополю або каштана, дальше четинні дерева, а в бука і граба майже ніколи грім не бє. Чоловікови, що стоїть 12 до 15 кроків від дерева, не зашкодить удар грому в то дерево, най лише не ховає ся під парасоль. В муровані доми, навіть побиті бляхою, влучає грім рідше, чим в деревляні. В домах з ґазовими або водопроводними рурами найліпше підчас бурі з громами усунути ся на бік від тих рур. Також небезпечно сидіти коло печи, бо саджа в комині є добрим провідником громовини. Коли кого заскочить буря в чистім поли, най не біжить і не йде близько рік, ставів, жерниць, най не накриває ся парасолем, анї не стає під дерева, а певно грім в него не вдарить.

Шкідливість нічної праці.

В гіґієнічнім інституті паризького університету робив др. Гарден експерименти, щоби доказати шкідливість нічної праці. Він дослідив, що через нічну працю тратить кров свою звичайну барву. Се наступає по короткім часі і лишає ся на завсігди. Діє ся се імовірно тому, що орґанізм працюючий в ночи є лишений природного сьвітла.

Лектура французьких селян.

У краю, що так значно випередив Европу своєю борбою за свободу, виглядають просьвітні відносини трохи відраднійше, як у нас і у наших сусідів. Люї Віньо устроїв був при помочи сільських учителів анкету в сій справі, яку оповістив відтак в одній часописи. Із неї виходить, що майже кождий французький селянин передплачує собі часопись і то здебільша невеличку провінціональну ґазетку. Попри се має богато [illegible] них великі часописи по[illegible]чні і не в одній [illegible] сій хаті французькій [illegible] стрінути й „Petit Pa[illegible]" або „Petit Journal". Крім сего читають вони ще й дещо иншого. Вечерами збирає ся французьке парубоцтво у своїх учителів, які дають їм до розпорядимости свою бібліотеку. Бувають села із бібліотеками громадськими. Визичені книжки читає ся відтак у родиннім кружку. А важне тут і то, що французький селянин читає передовсім добрі річи. Віктор Гуґо став у них „настольною" книгою. Майже на кождім аркушику анкети мож зустріти також імена Александра Дюма батька, Евгена Сі, Жіля Верна, Еркмана Шатріяна, Лямартена, а з модерних Золї, Терієта, і Пєра Льоті. Кілька разів стрічасть ся й імя фільозофа Вольтера. Головно захоплюють ся французькі селяни творами, в котрих іде жива акція і екзотичні теми. Мож надіяти ся, що і просьвітний стан наших робітників також покращає з часом, як тільки усуне ся важкі колоди, яких стільки накопичилось на шляху нашого поступу.

В який спосіб Хинці допомагають собі в грошевих клопотах?

Здає ся, нема на сьвіті більших ґеніїв що до пожичаня, як ними суть Хинці. Цілі Хини, усі тамошні бизнеси стоять виключно на пожичках. Але Хинець є незвичайно церемоніяльний і чемний, тому він ніколи не піде до свого собрата і не скаже йому впрост: „пожич менї тілько а тілько гроша". Хинець поступає зовсім інакше. Припустім, що він хоче почати якийсь бизнес, на який потрібно йому 60 дол., а має в кишени всего лиш 5 дол. Тоді йде Хинець до своїх знакомих і каже: „Заложім собі мале пожичкове товариство на удїлах." І нема такого случаю, аби сей, до якого віднесуть ся з такою пропозицією, відмовив. Він знає, що завтра вже може, се саме приключить ся і йому, а звісно — рука руку спомагає. І ось сходять ся Хинці (в нашім случаю дванайцятьох) і з правила, сего, що запропонував заложенє пожичкового товариства, вибирають предсїдателем. Він забирає голос, і порішає, що місячний удїл до новооснованого товариства виносить 5.00 дол. Всї складають тоді по 5.00 долярів на руки предсїдателя і сей заявляє, що усю зложену суму пожичає від товариства. В сей спосіб потребуючий Хинець дістає 60.00 долярів і може почати бизнес. По місяцеви сходять ся опять всї члени „пожичкового товариства" і знова складають по 5.00 дол., але ті гроші забирає вже другий з членів товариства. На третий місяць, зложені гроші забирає знова иньший і т. д. Коли так обійде чергою усїх членів, то значить, коли кождий з тих дванайцяти Хинців, належачих до повисшого товариства відбере нараз усі свої гроші, які вкладав до товариства дрібними ратами, тоді предсідатель заявляє, що товариство розвязує.

Отсей спосіб самопомочи є незвичайно розповсюднений в Хинах і ніколи не чувано про такий случай, щоб хтось перед розвязанєм товариства, забравши приміром в першім місяци гроші, перестав дальше платити. Гарний сей звичай, полягаючий на довірю і почутю ретельности, булоб добре ввести і поміж нас, особливо в таких случаях, де йде о поміч невеликими сумами.

Цікаве обчисленє.

Оден терпеливий Німець обчислив, що значить так зовимий „біблійний вік", то є 75 лїт.

Отже 75 лїт має 870 місяців або 25.550 днів, які обіймають 613.300 годин, або 36.792.000 мінут, або остаточно 2.207.520.000 секунд. Се значить, що чоловік в тім віці клав ся спати 25.550 разів, а відтягнувши місяці першого дитиньства, їв снїданє, обід і вечеру 25.500 разів. Принявши, що він пє денно 3 горнята кави чи чаю, він випив 75.000 горняток тих напоїв. Як палить денно тільки по 3 циґара, то в тім періоді випалить величезну цифру 57.750 циґар; числячи по 5 центів за штуку, він пустив з димом 2.887.50 долярів. Числячи оден фунт мяса на день, він з'їв 25.000 фунтів, або 12 волів. Єсли ходячи зробив денно тільки одну милю, то на рік пройшов 365 миль або 27.000 миль протягом 75 лїт.

Книжки

які можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з обр.	35
В Старім і Новім краю	25
Дещо про зьвірята	30
Еміґрант	15
Жовнїр	10
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Навернений грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	2.00
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Розмова Поляка з Русином	10
Псалтир	1.00
Релїґійні віруваня	20
Русько анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Сонник	30
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землї, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30
Бог Надежда моя	2.50
Хліб душі	2.50
Друг Душі	1.50
Друг Душі (в зв. опр.)	75

[illegible] адресу: [illegible] „Народна [illegible]" [illegible] питане", С. — [illegible] Оповіданє [illegible]

City [illegible]